

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2014-2020
ЕВРОПЕЙСКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ: ЕВРОПА
ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

**ПРОУЧВАНЕ И АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ
И НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ
И ЗАПЛАХИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА
САМОКОВ, ВЪВ ВРЪЗКА С РАЗРАБОТВАНЕ НА
СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО
РАЗВИТИЕ**

ДОГОВОР ОТ 09.03.2016 Г.

Възложител: Община Самоков

Изпълнител: „Ла Фит“ ООД

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	Социално икономически анализ на територията на Община Самоков	3
1.	Обща характеристика и профил община Самоков.....	3
1.1.	Географско положение и населени места.....	3
1.2.	Релеф и геоложки особености	4
1.3.	Климат.....	5
1.4.	Води и водни ресурси	7
1.5.	Почви.....	9
1.6.	Полезни изкопаеми	10
1.7.	Биологично разнообразие	11
1.8.	Поземлени ресурси	15
1.9.	Шум.....	17
1.10.	Енергийна ефективност.....	17
1.11.	Екологично състояние и рискове	18
	Атмосферен въздух.....	19
2.	Развитие на стопанския сектор	20
2.1.	Обща характеристика и макроикономика	20
2.2.	Отраслова структура.....	27
2.3.	Развитие на социалната сфера и човешки ресурси.....	33
3.	Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	62
3.1.	Пътна мрежа	63
3.2.	ВиК инфраструктура	64
3.3.	Енергийни и комуникационни мрежи	65
4.	Капацитет за програмиране, управление и изпълнение на проекти	66
5.1.	Реализирани проекти в община Самоков	66
5.2.	Потенциал за привличане на туристи във връзка с провеждане на събития в общината	71
5.3.	Актуални стратегически документи в Община Самоков.....	74
II.	Идентифициране на значими влияния върху потенциала за развитие	75
III.	Идентифициране на силни, слаби страни, възможности и заплахи (SWOT) за развитие на Общността.....	80

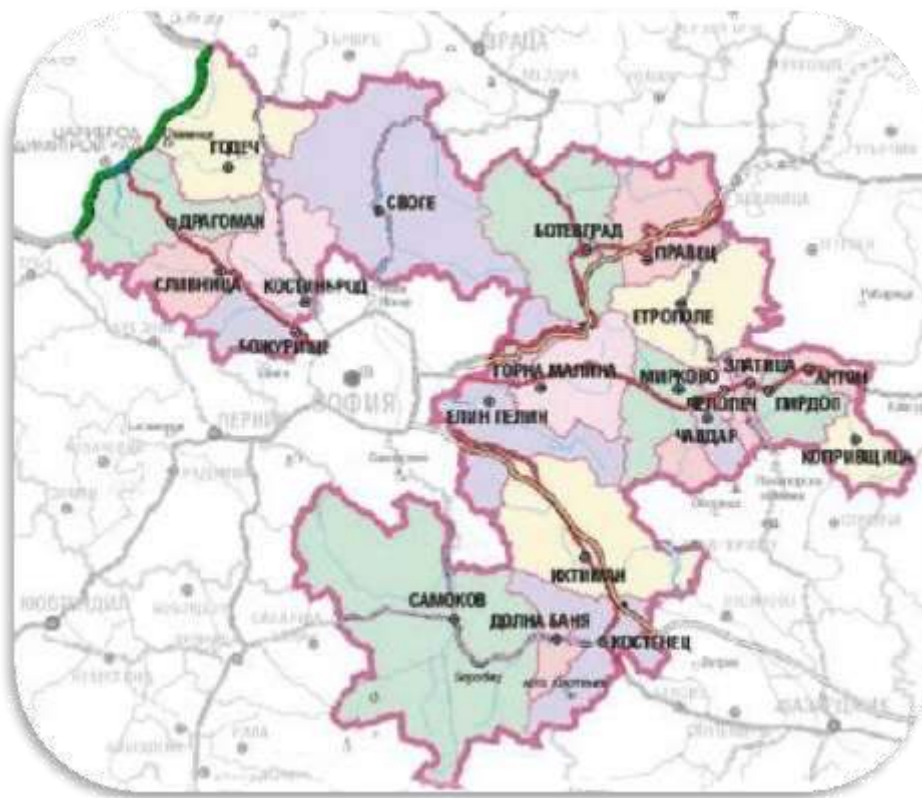

I. Социално икономически анализ на територията на Община Самоков

1. Обща характеристика и профил община Самоков

1.1. Географско положение и населени места

Община Самоков е разположена в Самоковската котловина между планините Рила, Плана, Витоша, Верила и Ихтиманска Средна гора при средна надморска височина –950 метра над морското равнище.

Фиг. 1. Географско положение на община Самоков

На север общината граничи със Столична община, на изток с общините Ихтиман, Костенец и Долна баня, на юг с Якоруда, Белица и Рила, а на запад със Сапарева баня, Дупница, Радомир и Перник. Макар и разположена в периферията на страната, поради това че е на кръстопът общината има относително централно географско положение (Фигура 1).

Територията обхваща 1 209,86 хил. кв. км., което е 1,09 % от територията на България, 5,96 % от територията на Югозападен район и 17,13 % от територията на

Софийска област. Тя е най-голямата по територия не само в област София, а и в цяла Западна България (като изключим Столичната община).

Община Самоков се състои от 28 населени места – административен център град Самоков и селата Алино, Бели Искър, Белчин, Белчински бани, Говедарци, Горни окол, Гуцал, Долни окол, Доспей, Драгушиново, Злокучене, Клисуре, Ковачевци, Лисец, Маджаре, Мала църква, Марица, Ново село, Поповяне, Продановци, Радуил, Райово, Рельово, Шипочане, Широки дол, Яребковица и Ярлово.

Общинският център - град Самоков е разположен на 60 км. от София, на 10 км. от курорта Боровец, на 8 км. от един от входовете на Национален парк Рила, на 29 км. от минералните извори в Сапарева баня, на 14 км. от тези на Белчин баня, на 27 км. от балнеоложкия комплекс в Долна баня и на 12 км. южно от язовир Искър. В относителна близост са и граничните контролно пропускателни пунктове със Сърбия, Македония и Гърция.

1.2. Релеф и геоложки особености

Релефът на територията на общината може да се определи като планински, високопланински и котловинен. Планинският и високопланинският релеф преобладават и представляват приблизително 4/5 от територията на общината.

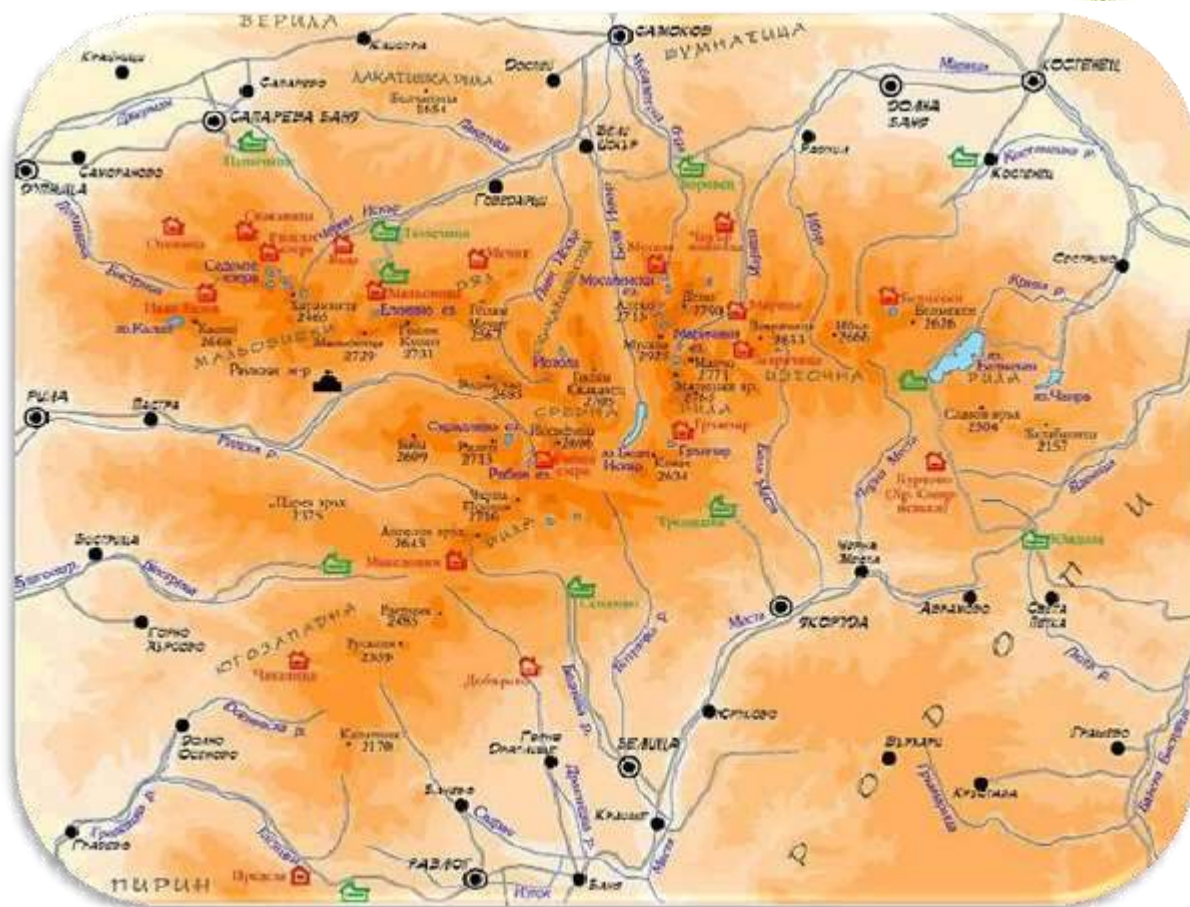
Релефът във височинния пояс до 1600 м. надм. в. включва: южните склонове на Витоша и Плана планина, източните склонове на Верила, Шипочанския рид, западните склонове на рида Шумнатица и подножието на Северна Рила. С тяхно изключение, релефът в този пояс се отличава с преобладаващи полегати склонове, заоблени била и върхове. Релефът във височинния пояс над

1600 м. надм. в. обхваща високите части на Мусаленския, Скакавишкия и Мальовишкия дялове на Рила планина. Тук се издига и най-високият връх на Балканския полуостров – връх Мусала (2925 м.). Релефът е с типичен алпийски характер. Доминиращи форми тук са острият нарязан била и върхове, сипеи, каменни блокажи и циркуси.

Височинният пояс от 1600 до 2000 м. се характеризира с наличие на богати водни ресурси, ценна иглолистна растителност и висококачествени пасища.

Височинният пояс над 2000 м. представлява естествена база за развитие на високопланинския туризъм, поради специфичните климатични условия, формите на релефа и не на последно място високите рекреационни качества.

Котловинният релеф е представен от Самоковската котловина със средна надм. в. 950 м., разположена между Рила, Плана, Витоша, Верила, Ихтиманска Средна гора. В средата на котловината се издигат възвишения с тектонски произход, като едно от тях – възвишението Ридо е превърнато в крайградски парк. През котловината преминава р. Искър и нейните притоци.

Фиг. 2 Карта на релефа на община Самоков

Формата на котловината е неправилна и двуделна западна – Палакарийска и източна – Искърска част, в която са разположени по-голяма част от населените места, обработваемата земя и техническата инфраструктура.

1.3. Климат

Основен фактор за формирането на климата е надморската височина. Поради голямата височина амплитуда (850-2925 м.) на територията на община Самоков се наблюдават два вида климат умерено - континентален (под 1000 м.) и планински (над 1000 м.).

Климатичната характеристика на Самоковската котловина се обуславя от географското ѝ положение и от влиянието на специфичните местните условия. Ихтиманската Средна гора и Плана планина защитават котловината от североизточните ветрове, а планините Рила и Верила – от южните и югозападните ветрове.

Климатичните условия на района са със силно планинско влияние и се характеризират с не много горещо лято и мека продължителна зима. Котловинният

характер, е предпоставка за температурни инверсии, вследствие на които ниските температури понякога достигат значителни стойности.

По данни от метеорологичната станция Боровец (1346 м.) доминира северозападният вятър, който е почти постоянен 10 месеца в годината. Само през януари доминира западен, а през ноември източен вятър. Спокойното е времето приблизително 55 % през годината, а най-спокойни са месеците август, септември и октомври.

По данни от метеорологична станция Самоков (1029 м.) преобладават западните ветрове през седем месеца в годината. Източни ветрове духат през месеците V, IX, X, XI. Силен вятър (със скорост ≥ 14 m/s) духа 8 дена в годината с предимно източна посока (в 70% от случаите). Тихо време има средно 37.3 % през годината.

За височинният пояс на Рила планина са характерни бурните ветрове (24-25 м/сек). Най-силни югозападни ветрове се наблюдават през есента, зимата и пролетта а характерни са по-слабите северозападни и североизточни ветрове. През лятото по склоновете на планината духат и местни ветрове – Долняк и Горняк. Фьон се формира главно през зимата и пролетта.

Средногодишната температура на въздуха е 8.6°C, а средно минималните от -16 до -22°C. Максималните температури са измерени през месец юли, като стойностите им не надвишават +32-34°C.

По средната годишна температура (-3,0°C) връх Мусала е най-студеното място в България. В района на Мусаленския масив често се наблюдават температурни инверсии при антициклонно състояние на атмосферата и при ясно и тихо време. Особено интензивни са те през студеното полугодие във вертикалния профил между Боровец и Ситняково, което се отразява и на средните температури на тези два пункта. Тези инверсии са мощни и трайни в ортографски добре затворената Самоковска котловина и в подножието над Боровец, и водят до формиране на много ниски температури през зимата. Така курортът Боровец изпитва и някои от неблагоприятните въздействия на тези котловинни понижения.

Разпределението на валежите е повлияно от надморската височина и експозицията на склоновете. Те са с изразен пролетно летен максимум и зимен минимум. Средният годишен валеж на територията на общината е значително по-висок от този за страната (в Самоков той е 667 мм., в Боровец 929 мм., в Ситняково 977 мм., а на вр. Мусала 1193 мм.). минимумът на валежите в Боровец е февруари, а максимумът е през май и юни, докато на вр. Мусала има по-големи зимни, отколкото летни валежи. Устойчива снежна покривка се образува всяка зима, като средната продължителност за общината е над 150 дни, за Боровец е 161 дни, за Ситняково - над 180 дни, а на връх “Мусала” - над 250 дни, което е важен фактор за зимните спортове и туризма.

1.4. Води и водни ресурси

Климатичните условия в Рила планина и Самоковската котловина са основна предпоставка за наличието на богати водни ресурси на територията на общината. Основните речни басейни са на реките Искър и Марица в горните им течения.

Река Искър извира от централния дял на Рила, като в началото си има два основни ръкава – Черни Искър и Бели Искър, а в последствие в нея се вливат по - малки рекички и потоци, и притоците ѝ - река Палакария и река Шипочаница. Реката над гр. Самоков е слабо повлияна от антропогенно въздействие и водите ѝ са чисти. От град Самоков до гр. Искър се наблюдава значимо антропогенно натоварване, както по отношение на обезводняване на речните течения, така и по отношение на замърсяване на водите. Водните ресурси на реката се използват за напояване, питейно битово и промишлено водоснабдяване и за енергопроизводство. В коритата на р. Бели Искър е построен язовир “Бели Искър” с обем 15 млн.куб.м.

Река Марица извира от Маричини езера (2779 м. надм.в.) и е с дължина 472 км. Водите на реката имат решаваща роля за водните ресурси на много населени места и са с важно значение за над 2 млн. души. Основна нейна характеристика е снежнодъждовния режим, който е характерен с високи води през пролетта и ниски води през есента и зимата.

Важна част от водното богатство на общината са големия брой ледникови езера, като повечето от тях са постоянни, с малката площ и обем. Води им имат значение не толкова с количеството си, а със своето качество и красота, която привлича ежегодно хиляди туристи. По - известните езера са Маричините, Мусаленските, Мальовишките и Урдините.

На територията на община Самоков през 1932г. е каптиран термоминералният извор „Белчин бани”, чиято вода излиза с температура от 41 градуса и дебит 8 л/с. Изворот е от типа азотни терми, водата е слабо минерализирана – 0,888 г/л, сулфатно-хидрокарбонатно натриева, хлорна, без цвят и миризма. Има приятен вкус и се използва за лечение на опорно-двигателния апарат, хронични възпалителни процеси, гинекологични заболявания, на периферната нервна система и др. Край село Ярлово е установено наличие на субтермални води, като е възможно наличие на такива води да има и в долината на река Палакария.

Водните ресурси следва се оценяват според анализа на състоянието на повърхностните води, подпочвените води, питейните води и отпадните води. Ефективното управление, използване и опазване на водните ресурси обуславя устойчивото развитие и повишаването на качеството на живот.

Състояние на повърхностните и подземни води

Основно влияние върху състоянието и опазването на повърхностните и подземни води оказват нивото на развитие на пречистващата инфраструктура, заустването без пречистване в естествените водоизточници, туризма, промишлеността и селското

стопанство. Проучванията показват, че антропогенното въздействие на този етап не се отразява негативно на химичното състояние на подпочвените води. Самоковската котловина се намира над подземно водно тяло BG1G000000NQ031, чиито подпочвени води са в пряк обмен с водите на река Искър, а покривните пластове са с ниско защитно действие, което налага ефективна превенция от замърсяване. По отношение на река Искър е извършена риск оценка от страна на МОСВ, според която водите и притоците до гр. Самоков не са в риск, а непосредствено след него са във възможен риск. Хидроложката характеристика на самите водоизточници е благоприятна за поддържане на стабилен качествен състав на водите. Подземните и повърхностни води имат добри питейни качества и с редки изключения отговарят на санитарно-хигиенните изисквания като „вода за пиене”. Надземните и подземни водни ресурси на територията на община Самоков са в добро общо екологично състояние - не са налице негативни процеси по отношение на тяхната чистота и химически състав, и могат да бъдат определени като важен актив в процеса на благоустройство и развитието на общината

Състояние на питейните и отпадъчни води

Управлението на качеството на питейната вода е един от основните елементи при превенцията и предотвратяването на редица заболявания и е от съществено значение за нивото на качеството на живот. Интегрираното управление на водните ресурси, използвани от населението се затруднява от отдалечеността на част от населените места от град Самоков, както и от някои специфики на релефа на общината. Град Самоков е изцяло водоснабден, с дължина на водопроводната мрежа 85 км. Питейно битовите нужди на населението от вода се осигуряват от речно водохващане на река Бели Искър и каптажи в местността Пукната скала и Али Самун, а при необходимост могат да бъдат отклонени води от Рилския водопровод. Към 2014 година на територията на община Самоков има изградена само една пречиствателни станции за питейни води „Мала Църква” обслужваща и Столична община, поради което от изключително важно значение е опазване на екологичното състояние на всички елементи на водните ресурси и осъществяване на постоянна превенция в тази насока.

Отпадни води и пречистване

На територията на община Самоков са изградени четири пречиствателни станции за отпадни води, а именно ПСОВ ”Самоков”, ПСОВ в местността „Песъко”, ПСОВ в местността „Яйцето” и ПСОВ в с. Белчин. Отпадните води на гр. Самоков се събират посредством изградената канализационна мрежа и се отвеждат в пречиствателна станция за отпадни води „Самоков”, след което се заустват в река Искър. Проектният капацитет на пречиствателната станция е 200 л/сек. На територията на к.к. Боровец са изградени две ПСОВ - в местността “Песъко” и в местността “Яйцето”. Събирателния колектор в местността „Песъко” е с ограничен ресурс и обслужва предимно туристическите обекти в к.к. Боровец. Капацитетът на тази пречиствателна станция е 10л/сек. Събирателният „горен” колектор отвежда отпадните води към ПСОВ – местността „Яйцето”, където се включва и канализационния колектор от вилните зони. Пречиствателната станция за отпадни води в с. Белчин е разчетена на 300 000 л. използвана вода дневно. Станцията се

състои от две пречиствателни линии всяка с капацитет 1000 е.ж. Пречистените води от ПСОВ – с. Белчин се заустват в река Стара река. Състоянието на питейните води и водоизточниците на общината се контролира системно от РЗИ. Извършва се наблюдение на всички кладенци поотделно, като разширен химически анализ се прави по различни показатели. Наблюдението и контролът върху състоянието на повърхностните води се осъществява от Националната система за екологичен мониторинг (НАСЕМ), подсистема Контрол и опазване чистотата на водите”.

1.5. Почви

На територията на общината се срещат четири почвени типа. Във високите части на Витоша и Рила с надморска височина 1800-2000 м. са разпространени предимно планинско ливадните почви. Те са с потенциално високо плодородие, но поради характеристиките на климата са по - *подходящи за развитие на пасищно растениевъдство и животновъдство.*

По високите склонове на Рила, Плана, Витоша и Шипочанския рид, на надморска височина между 700-1800 м. са разпространени кафявите горски почви. Те са подходящи за отглеждане на *картофи, фуражни култури, ръж и естествени ливади.*

Излужените канелени горски почви са разпространени в района на Говедарската котловина, Лакатишка Рила и източните склонове на Верила. По – голяма част от този почвен тип попада в територията на горския фонд, добре е залесен в следствие на което ерозационните процеси развиващи се там са незначителни. Излужените канелени горски почви са подходящи за отглеждане на *картофи, лен, хмел, тревни фуражни култури и някои овощни видове.*

В Самоковската котловина, по поречието на р. Палакария и р. Искър са разпространени главно алувиално-ливадните почви. Те са подходящи за отглеждане на *разнообразни земеделски култури, но поради голямата надморска височина диверсификацията им е ограничена.*

На различни места от територията на общината са създадени условия за развитие на *ерозионни процеси с различна интензивност.* Най-опасни в ерозионно отношение са водосборите на Марица, Ибър, Бели и Леви Искър, където по стръмните урвисти склонове има оголени до основната скала места, които представляват сипеи и грохоти. На отделни места, в резултат на унищожената по стръмните склонове растителност, площите са ерозирани (от площна и струйчеста ерозия). *Действащата ерозия се разпростира на около 270 ха площ.*

Почвеното разнообразие в общината включва алувиално ливадни почви, излужени канелени горски почви, кафяви горски почви и планинско ливадни горски почви. Основните източници на замърсяване на почвите са:

- газове от изгаряне на въглища и течни горива, които попадат под формата на киселинни дъждове;

- локални ограничени замърсявания в обсега на действащото депо и нерегламентирано депониране на отпадъци в близост до населените места;
- от транспорта – замърсявания, свързани с дизеловите и бензинови двигатели;
- комунално-битова дейност – изхвърляне на отпадъци, които при неправилно съхранение замърсяват почвите и подпочвените води;
- изсичане на горите, водещо до изтощаване на почвите, ерозия и засоляване;
- производството на нитратна земеделска продукция.

Производствените предприятия генерират локални почвени замърсявания предимно в производствените площадки. Земеделието се извършва в установените нормативи по отношение на използване на химически торове и пестициди, поради което, не се наблюдава съществено влияние върху почвения ресурс. Съществуващите замърсявания в общината са с ограничен обхват и са предимно около нерегламентираните сметища. Временното складиране на почвеният слой при извършване на изкопни работи в района на град Самоков се осъществява в депо за земни маси в близост до р. Искър. На територията на общината няма потенциални източници на замърсяване на почвите с тежки метали, поради което, не е изграден пункт към единната национална автоматизирана система за мониторинг на почвите, както и няма данни за наличие на значителни проблеми, които да застрашават екологично – чистото състояние на почвите.

1.6. Полезни изкопаеми

Полезните изкопаеми на територията на общината нямат промишлена стойност. В района на с. Ковачевци са установени полиметални орудявания, а в района на с. Долни Окол медни орудявания. За изясняване на възможностите за техния добив и количество са необходими допълнителни геоложки проучвания. Към момента се изследват залежите на метални полезни изкопаеми в площта „Ребека”.

Установени са находища на фелдшпат и пегматити в района северозападно от с. Райово, които също са с неизяснена перспектива. Проучено е находище “Рельово” за керамични глини. Лигнитните въглища на Рило-Доспейския въглищен басейн засега не се експлоатират. Запасите им възлизат на около 101 хил. тона. Не се експлоатират и лигнитните въглища на Самоковския въглищен басейн. Балансовите запаси възлизат на около 31960 хил. тона. Дълбочината на залягане е от 30 до 70 м.

Нефтошистите, разкрити в Рило - Доспейския въглищен басейн, с предполагаеми запаси около 150 млн. т. представляват предимно глинести до глинесто-карбонатни или алевроитови скали, съдържащи ограничено органично вещество.

1.7. Биологично разнообразие

Богатството и разнообразието на растителния и животински свят в общината са повлияни в голяма степен от близостта на *най-големия природен парк на Балканите Национален парк „Рила“ с площ от 81 046 хектара, попадащ изцяло в планинската климатична област с над 1000 метра надморска височина*. Територията на парка е залесена основно с гори от *смърч, бяла мура и бял бор*. Общият брой на *ендемични видове е 57, а локални ендемити са 3 вида – рилска иглика, павловско шапиче и рилиски ревен*. На територията на общината естествено разстятите дървесни видове са и *бял бор, черен бор, смърч, ела, бяла мура, клек, бук, зимен дъб, габър, цер, елиа, върба, трепетлика, офика, шестил, дива череша, явор, благун и др.* Чрез изкуствено залесяване са създадени култури от бял бор, смърч, ела, черен бор, листеница, дуглазка, черен дъб и др.

В състава на растителните формации участват и следните храстови, полухрастови и тревни видове - *хвойна, глог, шипка, леска, червен бъз, малина, ягода, черна и червена боровинка, връшник, птиче грозде, лазаркиня, напрат, беладона, коприва, заешки киселец, валежова власатка, планинска власатка, халерова власатка, светлика, лечебна медуница, чашикодрян, зъбник, картъл, алпийска ливадина, алпийска роза, петниста тинтява, извита острица, гъжва, скална полевица, триделнолистна дзука, жерардиева класица и др.* Растенията *рилска иглика, божествена иглика, павловско шапиче, янкиев лопен, рилско подрумниче, българско омайниче и давидово винче* се срещат единствено в Рила планина и никъде другаде по света.

Защитените растения, срещани в района, вписани в Червената книга в категориите “редки” и “застрашени от изчезване” са жълт планински крем (самодивско лале), оливиеров минзухар, златиста кандилка, планинска тинтява и др.

Поради наличието на изобилна влага НП Рила е наричан и „царството на мъховете”. До момента са известни 282 вида мъхове от всички екологични групи.

Защитената територия на Рила планина е обитавана от 2934 вида безгръбначни и 172 вида гръбначни животни. Птичият свят е представен от 99 вида, което е около 30 % от гнездящите видове в страната.

В НП Рила обитават най-многобройните в България популации на *дива коза, глухар, лещарка, планински кеклик, напернатонога и малка кукумявка, златка, както и най-голямата високопланинска популация на лалугер.*

В най-ниските части на общината, поради по-голямата урбанизация са останали дребни бозайници - обикновена къртица, таралеж, обикновена полевка, рядко се срещат лисица, невестулка и др. От птиците се срещат сврака, врабче, синигер, кос, горска зидарка и др.

В горският пояс на Рила се срещат различни видове животни, характерни за северноевропейските иглолистни гори и Сибирската тайга. От бозайниците са разпространени кафявата мечка, горската полевка, лисица, невестулка, черен пор, пъстър пор, златка, катерицата. От птиците често се срещат *глухар, лещарка, пернатонога кукумявка, трипръст кълвач, кръсточовка*.

В преходната част между алпийския и планинско-горския пояс в хвойновите храсталаци често се срещат *мечки, глизани, сърни, понякога и елени*. От дребните бозайници характерна е подземната полевка, а разнообразието на птичия свят е представено от *водна бъбрица, балканска чучулига, глухари*.

Алпийският пояс се характеризира с наличието на разнообразни скални обитания, съчетани с алпийски ливади, благоприятни за много видове студенолюбиви високопланински животни. *От бозайниците често се срещат подземната полевка, а от птиците – сивогушата завирушка и алпийската чучулига*. От влечугите характерно земноводно животно е *планинската жаба*. От групата на безгръбначните животни са разпространени *пеперуди, боровия копринопред и буковото пауново око*.

Част от защитените животни в алпийския район са насекоми – червена горска мравка, бръмбар носорог, алпийска розалия; от земноводните – дъждовник, обикновен тритон, дългокрака горска жаба, жаба дървеница; от влечугите – слепок, смок - мишкар; от птиците – всички с изключение на някои водоплаващи и вранови; от бозайниците – таралеж, обикновена кафявозъбка, мечка, невестулка, пъстър пор и вълк; от влечугите - усойница и живороден гущер. Характерно земноводно е алпийският тритон (включен в Червената книга).

Най-високите части на Рила (над 2600 м. надм. в.) се характеризират със сурови климатични условия, при които живеят студенолюбиви видове животни от арктичен и бореален произход, като един от техните представители е дива коза. *За този пояс характерни птици са: скален орел, планинска пъстра завирушка, скалолазка, белогърд бързолет, скална лястовица* и др. От безгръбначните видове животни широко разпространение имат пеперудите и твърдокрилите насекоми – бръмбар бегач. *Водите на територията на община се обитават от 5 вида риба*.

Защитените територии в общината следва да се разглеждат като национално и общочовешко богатство и достойние, като специална форма на опазване на природата, способстващи за развитието на културата и науката. Тяхното предназначение е опазване на биологичното разпространение в екосистемите и на естествените процеси протичащи в тях, както и на характерни и забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. Съществуват 5 категории защитени територии – национален парк, резерват, природен парк, защитени местности и природна забележителност.

Защитените територии заемат 26,92 % от територията на общината и включват:

- **Национален парк “Рила”** - обявен със заповед на МОС от 24.02.1992 г. с обща площ 81 046 ха. От територията на община Самоков в парка са включени 29 377,7 ха, от които 25 087,7 ха горски фонд и 4 290 ха високопланински пасища и ливади. Паркът включва част от землищата на гр. Самоков и селата Говедарци, Маджаре, Мала Църква, Бели Искър и Радуил. Националният парк е създаден с цел да се запазят завинаги в полза на обществото комплекси от саморегулиращи се екосистеми и присъщото им видово разнообразие, местообитанията на редки застрашени видове и съобщества, характерни и забележителни пейзажи и обекти на неживата природа, които имат световно значение за науката и културата. Паркът се управлява с цел поддържане разнообразието на екосистемите и защита на дивата природа; опазване и поддържане на биологичното разнообразие в екосистемите; предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности; създаване на предпоставки за развитието на туризъм, екологосъобразен поминък на населението.

НП Рила е местообитание на редки и застрашени видове и съобщества, някои от тях - ендемити за тази област. Срещат се около 1 400 висши растения, а защитени от закона са 42 вида. В Червената книга са включени 98, 9 в Червения списък на IUCN и 6 в списъка на редките, застрашени и ендемични растения в Европа. Единствено в Рила се срещат рилска иглика, павлово шапиче и рилски ревен. На територията на парка са установени 282 вида мъхове, 130 вида водорасли, 233 вида гъби, 5 вида риби, 20 вида земноводни и влечуги, 99 вида птици, 48 вида бозайници. В НП Рила се намира най-голямата популация на балканската дива коза и лалугери, едно от четирите находища на алпийски тритон и едно от двете в България гнездови находища на малката кукумявка. Паркът е защитена територия за популации на глухар в България. От 2 934 вида 242 са ендемити, а 244 - реликти. В НП Рила се съхраняват 38 % от растенията, 80 % от безгръбначните животни, 80 % от глациалната езерна флора и фауна. Паркът включва 4 резервата “Парангалица” (обявен през 1933 г.), “Централен Рилски резерват”, “Ибър” и “Скакавица”. Те са защитени територии от първа категория и са образци от естествени екосистеми, с характерни и забележителни диви растителни и животински видове и местообитанията им. Обявени са и следните природни забележителности водопад “Скакавица” (община Сапарева баня), водопад “Самоковището” (с. Бистрица, община Дупница) и водопад “Скакавец” (община Самоков) – естествени водопади, представляващи интерес за туризма и науката; вековно дърво “Змиевиден смърч” (община Самоков); “Морена” (с. Бистрица, община Дупница) – кът от парка, отличаващ се със своята научна, културна и естетична стойност; “Урдини езера” (1 150 ха. с. Говедарци, община Самоков) – уникален за страната минералогичен комплекс, включващ нови за световната наука минерали, алпийска растителност с находища на голям брой редки и застрашени видове, и реликтна ледникова хидрофауна в Рила планина.

- **Природният парк “Витоша”** заема 3 139,1 ха. площ от територията на община и включва част от землището на с. Ярлово. В него са включени разнообразни

екосистеми с многообразие на растителни и животински видове и на техните местообитания с характерни и забележителни ландшафти и обекти на неживата природа.

Защитените местности:

- “Букова Усойка” с площ 16,2 ха в землището на с. Доспей, обявена със Заповед № 3700/29.12.1972 г., цел на обявяване – опазване на вековната букова гора;
- “Юруковото” с площ 12 ха, землище на с. Ковачевци, обявена със Заповед № 707/09.03.1970 г., цел на обявяване – вековна букова гора;
- “Корията” с площ 9,6 ха, землище на с. Доспей;
- “Чакърови поляни” с площ 6,3 ха, землище на с. Бели Искър, обявена със Заповед № РД 1055/18.08.2003 г., цел на обявяване – опазване на територия с характерен ландшафт, който е резултат на хармонично съжителство на човека и природата;
- “Черната скала” с площ 8,6 ха, землище на гр. Самоков, обявена със Заповед № 1427/13.05.1974 г., цел на обявяване – скално образувание.

Защитени зони – Натура 2000

Изискването за обявяване на защитени зони за опазване на европейското природно наследство са заложили в чл. 3 на Директива 92/43/ЕЕС (за природните местообитания). Защитените зони биват два типа – за местообитанията и за птиците. Съвкупността от всички защитени зони в Европейския съюз сформират Общоевропейската екологична мрежа Натура 2000. В българското законодателство Натура 2000 е залегнала като част от “националната екологична мрежа” изграждана съгласно Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) . За екологичната мрежа, в частта ѝ за защитените зони по чл. 6 ал. 1 т. 1 и 2 от ЗБР (Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и местообитанията на видовете) попадат и части от територията на община Самоков, както следва:

- Защитена зона Черни рид BG0000301 обща територия 858.45 ха., в която попада землището на с. Ново село.
- Защитена зона река Палакария BG0000617 с обща територия 3 006.73 ха., в която попадат землищата на селата Алино, Белчин, Ковачевци, Поповяне, Райово, Пельово, Широки дол и Ярлово.
- Защитена зона Рилски манастир BG0000496 с обща територия 25833.53 ха., в която попадат селата Бели искър, Говедарци и Мала църква.
- Защитена зона Верила BG0000308 с обща територия 6443.42 ха., в която попадат землищата на селата Белчин, Клисурса, Ковачевци, Поповяне, и Ярлово.
- Защитена зона Палакария BG0001307 с обща територия 2 785.71 ха, в която попадат землищата на селата Горни и Долни Окол.

- Защитена зона Витоша BG0000113 с обща територия 27 360 ха., в която попада землището на с. Ярлово.

За екологичната мрежа в частта и за защитените зони по чл. 6 ал. 1 т. 1 и 2 от ЗБР (съгласно Директива 79/409/ЕЕС - за птиците) попадат части от територията на община Самоков:

- Защитена зона Палакария BG0002084 с обща територия 15 808.77 ха., в която зона попадат землищата на селата Алино, Белчин, Доспей, Драгушиново, Злокучене, Ковачевци, Поповяне, Продановци, Райово, Пельово, Широки дол и Ярлово.
- Защитена зона Рила BG0000495 с обща територия 77 927.16 ха., в която зона попадат землищата на селата Бели Искър, Говедарци, Маджаре, Мала църква и Радуил.

В шест от защитените зони по НАТУРА 2000 с обща територия 13 503 ха са идентифицирани видове, чието състояние е оценено като „неблагоприятно-лошо“ и „неблагоприятно-незадоволително“, съгласно резултатите от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I“ и НПРД – 3 вида прилепи, обикновена блатна костенурка и голям гребенест тритон. За тези видове е необходимо предприемането на възстановителни дейности.

1.8. Поземлени ресурси

Общата площ на територията на община Самоков е 1 209 859 дка (17,1% от територията на Софийска област). *Земеделските територии заемат общо 495342 дка (41,0% от площта на общината при средно за страната 58,7%). Обработваемата земя в земеделските територии е 251 823 дка. Най-голям дял заемат нивите – 153 911 дка (61,1 % от обработваемите земи). Трайните насаждения заемат 3707 дка площ (1,5 %), ливадите – 93136 дка (37,0 %) и други обработваеми земи – 1069 дка (0,4 %).*

Изградени са 12 181 дка поливни площи за гравитачно напояване от държавни водоизточници, в т.ч. 3100 дка от язовири и 9081 дка от реки. Всички поливни площи се отчитат като годни за напояване, но ефективно използвани са само 6462 дка.

Земите по § 4 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи са с обща площ 653 дка, разположени в землищата на гр. Самоков и на селата Белчин, Долни Окол и Ново село.

Мерите и пасищата заемат площ от 155900 дка, а високопланинските пасища – 61 352 дка. Заедно с обработваемата земя те формират т.н. стопанисвана земя – общо 469 075 дка, или 38,8 % от територията на общината.

Площите на пасищата и естествените ливади заемат 310 388 дка, или 25,7 % от територията на общината. Те са източник за получаване на висококачествен тревен фураж за животните. В последните години голяма част от ливадите и пасищата са изоставени и постепенно се превръщат в пустеещи и обрасли с храстовидна

растителност територии. Никой не се грижи за тяхното рационално стопанисване и използване.

Горските територии включват площта на Държавния горски фонд и заемат 671 315 дка (55,5 % при средно за страната 33,6 %).

Населените места и другите урбанизирани територии заемат 29569 дка площ (2,4 % при средно за страната 5,0 %). От тях 22 055 дка са в селищните територии на населените места, 1638 дка са курортни комплекси, 316 дка вилни зони, 1656 дка промишлени и складови зони, 2614 дка застроени терени извън регулация и 1290 дка гробища и извънселищни паркове.

Водните течения и водни площи са 0,6 % (при средно за страната 1,8 %), с площ 6984 дка. Териториите за добив на полезни изкопаеми и депа за отпадъци са с най-малка площ - 162 дка (0,01 % при средно за страната 0,3 %).

Площта на териториите за техническа инфраструктура е 6487 дка (0,5 % при средно за страната 0,6 %).

Вследствие на възстановяването на собствеността върху земеделските земи в изпълнение на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ), и на възстановяване на собствеността по Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд (ЗВСТГФ) на територията на общината са установени следните видове собственост:

Частна собственост са 217364 дка, или 18,0% от общата територия на общината, в т.ч. 169234 дка земеделски земи, 45245 дка гори, 2748 дка имоти в населените места и 48 Общинския поземлен фонд е 241556 дка, и включва ниви, трайни насаждения, мери и пасища, както и полските пътища и прокари, 63636 дка гори, част от населените места, язовири, общинската пътна мрежа и др.

Религиозни организации са собственици на 313 дка земеделски земи, 765 дка гори и 425 дка имоти в населените места.

В групата “друга собственост” – 136 393 дка са включени земеделски земи, горски територии и преобладаващата част от населените места и другите урбанизирани територии.

Една от възможностите за провеждане на целенасочена политика от общината е рационалното използване на земеделските земи, чиято собственост не е възстановена по реда на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ), и съгласно този закон те се стопанисват и управляват от общината. След изтичането на 10-годишен срок от влизането в сила на плановете за земеразделяне тези земи стават общинска собственост.

1.9. Шум

Шумът е един от основните фактори, наред със замърсяването на атмосферният въздух, водата и почвата, влошаващи качеството на живот и влияещи върху здравето на хората. Нивото на шум в гр. Самоков се наблюдава от 12 пункта, разположени в различни точки на града. Автотранспортът е с най-голям дял в акустичното въздействие върху средата. За неговото повишаване роля играе увеличаващият се брой МПС, състоянието на пътната мрежа и нейната пропускателна способност. Промисленото шумово въздействие намалява своя дял в общото шумово натоварване, поради намаляващото производство и концентрирането му в промишлени зони. Във връзка с ангажиментите на Република България по Директива 2002/49/ЕО за оценка и управление на шума в околната среда е необходимо изготвянето на стратегическа карта на шума и план за действие на гр. Самоков.

1.10. Енергийна ефективност

Основната цел на Република България в енергийната стратегия за 2020 г. е намаляване с 50 % на енергийната интензивност на БВП. В „Националният план за действие по енергийна ефективност 2008-2016 4г.” е формулирана и цел за икономия на енергия през 2016 г. не по-малко от 9 % от крайното енергийно потребление през 2007 г. Инициативите за постигането и са насочени към енергийна ефективност на обществени и жилищни сгради, както и към бизнеса. Измененият през 2013 г. Закон за енергийна ефективност, има за цел да насърчава енергийната ефективност чрез система от мерки и дейности на национално, отраслово, областно и общинско равнище, като основен фактор за повишаване конкурентоспособността на икономиката, сигурността на енергийните доставки и опазването на околната среда. Националната политика в областта на производството на енергия от възобновяеми енергийни източници се фокусира върху:

- насърчаване на развитието и използването на технологии за производство и потребление на енергията, добита от възобновяеми и алтернативни енергийни източници;
- използване на био горива и други възобновяеми горива;
- опазване на околната среда;
- създаване на условия за устойчиво развитие на местно и регионално ниво.

На територията на община Самоков няма изградени мощности за производство на електроенергия, но в района има потенциал и подходящи места за изграждане на вятърни генератори, както и на малки ВЕЦ по поречието на реките Черни Искър и Искър под Самоков. Друг алтернативен източник е термалното находище „Белчин бани”, с температура 41 градуса, с потенциал за битово отопление.

Степента на газификация в общината е предпоставка за постигане на енергийна ефективност, както в бита така и в промишлеността. Необходимо е подобряване на сградният фонд с цел снижаване потреблението и разходите за енергия. Потенциални възможности за постигане на по-добра енергийна ефективност са изграждането на

фабрика за био горива, подмяна на улично осветление, изграждане на централа за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, както и монтаж на слънчеви колектори. Важен елемент в общинската стратегия за постигане на енергийна ефективност е приетият „Общински енергиен план 2014-2020 г.“, който цели да се подпомогне постигането на стратегическите цели на общината чрез проучване и установяване на възможностите за повишаване на ефективността при потреблението на енергия, потенциала за използване на ВЕИ, капацитета на общината да предостави и привлече финансови и други средства и не на последно място да подбере набор от проекти. Ролята на общината следва да бъде мотивираща, чрез осъществяване на дейности, които демонстрират положителните ефекти от намаляването на потребление на енергия и не изискват голям финансов ресурс. Тези дейности могат да включват – разработване на стратегия за устойчиво енергийно развитие; провеждане на информационни кампании за възможностите за икономия на енергия в домакинствата; представяне на финансови механизми за финансиране на мерки за енергийна ефективност; популяризиране на опита на други страни в производството на енергия на местно ниво; финансиране на проучвания за потенциала на ВЕИ на територията на общината, които да станат основа за стартиране на нови производствени мощности и съдействие в процеса на осигуряване на подходящи условия за стартиране на бизнес начинание свързани с производство на електроенергия от местни предприемачи; реализиране на дейности насърчаващи частния сектор за изпълнение на мерки за енергийна ефективност. На европейско ниво са предвидени редица финансови механизми за подпомагане на тези дейности, като прилагането на интегрирана и добре координирана на всички нива на управление политика е условие за адекватно и пълно използване на тези механизми.

1.11. Екологично състояние и рискове

Националните приоритети за опазване на околната среда са определени в съответствие с политиката за устойчиво развитие, в изпълнение на стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и социално интегриращ растеж „Европа 2020“, която включва като основен приоритет постигането на устойчив растеж, чрез изграждане на ефективна по отношение на използването на ресурсите, по-зелена и конкурентоспособна икономика. Разходите за възстановяване и опазване на околната среда за Софийска област за 2013 година достигат 118 546 хил. лв. по данни на НСИ, което представлява увеличение с 52% в сравнение с 2009 г. Тази сума е 5,6 % от разходите за опазване на околната среда в цялата страна. Състоянието на околната среда и екологичните условия в община Самоков се формират от комплексното въздействие и влияние на природни и антропогенни фактори. Анализът на развитието на климатичните промени определя все по-нарастващото им влияние върху въздействието на състоянието на околната среда в общината. Като основни антропогенни фактори оказващи влияние върху околната среда в общината могат да се определят бита, транспорта, употребата на торове и пестициди, промишлеността, неконтролираното въздействие върху горския фонд и управлението на отпадъците. Съществен фактор, оказващ положително влияние, е и развитието и управлението на защитените територии и зони, намиращи се в рамките на общината. Част от политиките по опазване на околната среда и екологичните условия на общината

са залегнали в „Общинска програма за управление на дейностите по отпадъците”, „Общинска енергийна програма 2014-2020” и „Общия устройствен план на град Самоков и крайградската територия”.

Атмосферен въздух

По данни на РИОСВ качеството на атмосферният въздух на територията на община Самоков отговаря на санитарно хигиенните норми по КАВ. Съхраненото му добро качество и чистота се определя от въздействието на релефа, климатичните условия и липсата на големи промишлени замърсители. Източник на замърсяване са битовите, транспортните и промишлените дейности, генериращи фини прахови частици, серните окиси, въглеродният двуокис и метанът. Основните източници на серен оксид са процесите, свързани с изгаряне на твърди и течни горива, съдържащи сяра. В малките населени места съществен дял от замърсяването на въздуха се пада на битовия сектор. Характерно за зимния период е повишаването на количествата емисии до 10 % от количеството емитирани вещества, а в малките населени места те нарастват до 50 %. Емисиите от метан възникват както по природен път, така и в резултат на човешката дейност. Метан се отделя главно в разлагащите се продукти в депата за ТБО, както и от отпадъци от изпускащи тръбопроводи за пренос на газ. Основните източници на въглероден двуокис са употребата на изкопаеми горива, които се използват в транспорта, промишленото производство и производството на топло и електроенергия. Допълнителен източник на емисии на въглероден двуокис са дейностите на човек, свързани със селското стопанство – животновъдство, изсичането или унищожаването на горите и др. Спадът в сектора на строителството намалява неговото влияние върху околната среда при замърсяването с прах и твърди частици. Този процес оказва най - голямо положително въздействие на територията на град Самоков и к.к. Боровец. Контролът върху качеството и състоянието на атмосферния въздух се извършва от РИОСВ София по отношение на количествата серен диоксид, азотен диоксид, оловни аерозоли, прах и сероводород.

Територията на община Самоков не е обект на трансгранично замърсяване на въздуха, като липсва и пренос на замърсени въздушни маси от съседни общини. Характерното за самоковската котловина тихо време и наличие на температурни инверсии ограничават възможностите за саморазсейване на атмосферните замърсители. Неблагоприятно влияние върху рекреацията на въздуха оказват мъглите, чиито средногодишен брой е 60 дни, а пикът им е през месец ноември.

2. Развитие на стопанския сектор

Националната Концепция за пространствено развитие 2014 – 2025 г. класифицира *Самоков като град от 4-то йерархично ниво*, което го дефинира като град с важно значение за развитието на периферните селски и планински райони, с добра транспортна достъпност, демографска големина и налични функции с над общинско значение в сферата на икономиката.

Община Самоков е агломерационно образувание от туристически тип, развит под влияние на съвременните урбанизационни процеси и преобладаващите туристически функции, на основата на специфичните ресурси за планински и балнеоложки туризъм. Разположен е на второстепенната ос за развитие Кюстендил–Дупница–Самоков–Ихтиман.

С оглед на тази характеристика разделът се фокусира върху ключови макроикономически показатели, които разкриват настоящата икономическа ситуация и позволяват да бъде извършен анализ на общинското социално икономическо развитие.

2.1. Обща характеристика и макроикономика

- БВП и Брутна добавена стойност

По базови икономически показатели (БВП, БДС) за период 2009-2013 г. Югозападният район запазва водещото си място сред останалите райони от ниво 2 в страната. В тази връзка, изводите за стандарта на живот в административно-териториалната единица могат да бъдат направени на базата на данните за БВП и БДС на ниво Република България, Софийска област и райони на ниво NUTS-2.

Икономическото развитие на Софийска област, измерено чрез показателите БДС и БВП, показва увеличение в периода 2009 – 2013 г. БДС за областта се увеличава с 334 млн. лв., а БВП с 368 млн.лв., въпреки регистрираният през 2010 г. спад на наблюдаваните показатели.

Таблица №1: БДС по икономически сектори

Райони области	БДС по икономически сектори			БДС (млн. лв)	БДС (млн. лв)	БВП (млн. лв)
	Аграрен	Индустрия	Услуги			
2009						
България	3 093	19 256	40 869	63 218	72 844	9 603
Югозападен район	451	7 754	21 548	29 754	34 285	16 220
Софийска област	114	1 360	756	2 230	2 570	10 134
Северен централен район	477	1 702	3 003	5 182	5 971	6 493
Североизточен район	486	1 876	4 435	6 797	7 832	7 909
Югоизточен район	451	7 754	21 548	29 754	34 285	16 220

Райони области	БДС по икономически сектори			БДС (млн. лв)	БДС (млн. лв)	БВП (млн. лв)
	Аграрен	Индустрия	Услуги			
Северозападен район	558	1 404	2 819	4 780	5 508	6 058
Южен централен район	670	3 289	4 988	8 947	10 310	6 724
2010						
България	3 166	17 597	43 222	63 985	73 780	9 793
Югозападен район	489	6 541	23 653	30 683	35 380	16 744
Софийска област	123	1 017	827	1 967	2 268	9 008
Северен централен район	480	1 505	3 095	5 080	5 858	6 448
Североизточен район	496	1 855	4 449	6 800	7 841	7 954
Югоизточен район	443	3 021	4 189	7 653	8 824	7 939
Северозападен район	539	1 407	2 720	4 665	5 380	6 012
Южен централен район	719	3 268	5 118	9 104	10 498	6 903
2011						
България	3 708	20 742	45 516	69 966	80 100	10 900
Югозападен район	505	8 029	25 364	33 897	38 807	18 198
Софийска област	135	1 574	881	2 590	2 965	12 021
Северен централен район	588	1 770	3 142	5 500	6 297	7 341
Североизточен район	596	2 238	4 622	7 456	8 536	8 853
Югоизточен район	527	3 370	4 352	8 249	9 444	8 779
Северозападен район	630	1 701	2 705	5 036	5 766	6 844
Южен централен район	861	3 634	5 332	9 827	11 250	7 623
2012						
България	3 742	20 794	45 839	70 375	81 544	11 161
Югозападен район	533	7 384	25 518	33 436	38 742	18 189
Софийска област	135	1 600	857	2 592	3 003	12 286
Северен централен район	607	1 930	3 107	5 644	6 540	7 704
Североизточен район	608	2 324	4 743	7 675	8 893	9 267
Югоизточен район	534	3 688	4 382	8 604	9 969	9 313
Северозападен район	613	1 731	2 654	4 998	5 791	6 977
Южен централен район	845	3 738	5 435	10 018	11 608	7 914
2013						
България	3 770	19 448	47 358	70 576	81 971	11 283
Югозападен район	522	6 528	26 420	33 471	38 875	18 267
Софийска област	132	1 273	883	2 288	2 657	10 978
Северен централен район	640	1 908	3 207	5 756	6 685	7 957

Райони области	БДС по икономически сектори			БДС (млн. лв)	БДС (млн. лв)	БВП (млн. лв)
	Аграрен	Индустрия	Услуги			
Североизточен район	606	2 189	4 882	7 677	8 917	9 327
Югоизточен район	539	3 618	4 579	8 736	10 146	9 519
Северозападен район	632	1 612	2 725	4 969	5 771	7 064
Южен централен район	831	3 592	5 545	9 968	11 577	7 940

**Източник НСИ*

През 2009 г. структурата на БДС по икономически сектори за Софийска област е следната: аграрен– 5.03%; индустрия – 63.57% и услуги – 31.45%. През 2010 г. в структурата на БДС настъпват малки промени, които се изразяват в намаляване на дела на сектор индустрия на 51.70 % увеличаване на сектор аграрен – 6.25 % и сектор услуги – 42.04 %. Нарастването е за сметка на намаляването на относителния дял на индустрията, която през 2010 г. формират 60.19 % от БДС в областта. През 2011 и 2012 г. дела на сектор индустрия отново се увеличава до съответно 60.77 % и 61.73% за сметка на сектор услуги, който спада до съответно 34.02% и 33.06% и лек спад в аграрния сектор до 5.21% и за двете години. По последни данни от 2013 г. промяната в структурата на БДС повтаря промяната от 2010 г. като се намалява дела на сектор индустрия на 55.64%, увеличаване на аграрен сектор на 5.77% и сектор услуги на 38.59% (вж. Таблица №1).

Диаграма №1: Структура на БВП на Софийска област по видове сектори за периода 2009-2013

Делът на БВП на Софийска област от общия БВП за страната през 2008 г. е незначителен – 3.07 %, а за 2013 г. – 3.24 %, независимо от отчетеното увеличение на БВП на човек от населението през 2011 и 2012 г. (Диаграма №1)

Диаграма №2: Дял на БВП на Софийска област от БВП за страната за периода 2008-2013

Имайки предвид, че Софийска област се състои от 22 общини (една от които аагломерация), може да се направи изводът, че приносът на община Самоков във формирането на БВП и БДС на областта е малка, в порядъка на 0.6% -0.7%. (Диаграма №2)

През 2012 г. в общината действат 20,19 % от общия брой на предприятията в София област. Те формират съответно: 2.66 % от произведената продукция; 3.19 % от приходите от дейността; 3.51 % от нетните приходи от продажби.

Диаграма №3: Процент на предприятията към 2012 г.

Най-голям брой икономически субекти са ангажирани с дейност в областта на търговията, следвани от хотелиерство и ресторантьорство, и преработващата промишленост. Висок е дялът на произведена продукция в сферата на хотелиерството и ресторантьорството към общия обем в сектора за София област, които възлиза на 59.81 % за 2012 година. Същият отрасъл формира и 49.37 % от общите приходи за областта.

Водещите отрасли в икономическото развитие на общината според показателите на приходите от дейността за 2012 година са търговия, преработваща промишленост и туризъм, а с най - нисък дял са образование, доставяне на води и канализационни услуги и професионални дейности и научни изследвания и др.

През 2012 г. вторичният сектор (промишленост и строителство) е представен от 294 икономически субекта, в които са заети 2 130 души, равняващи се на 28 % от общия брой на заетите лица. Това е ръст спрямо 2011 г. с 23 броя предприятия и в броя на заетите лица с 35 души. Преработващата промишленост е с най-висок дял в сектора, като в него функционират 131 икономически субекта с 1448 заети лица, следван от строителството 129 икон. субекта с 639 заети лица.

Статистическите данни по показатели за 2012 г. определят третичният сектор, (търговия и услуги) като доминиращ в икономиката на общината. В него функционират 1391 икономически субекта, формиращи трудова заетост на 5087 души. С най-висок дял в сектора по брой предприятия е търговията – 675 бр., следван от хотелиерство и ресторантьорство – 282 бр. и транспорт, складиране и пощи – 102 бр. Те съответно формират заетост от 1773, 1719 и 280 души. В сравнение с 2012 г. броя на икономическите субекти се запазва устойчив, като се наблюдава положителна тенденция към нарастване на броя на заетите в сектора с 2 %.

Общите негативни тенденции от икономическата криза в страната намират отражение в спада на произведената продукция – 41 %, приходи от дейността – 32 % и нетни приходи от продажби 27 % в периода 2008-2012 г. Следва да се отбележи, че изброените показатели бележат ръст след 2010 г., който е в синхрон с икономическото оживление в страната и Европа. Запазването на тази положителна тенденция ще доведе до позитивно влияние върху ръста в броя на заетите лица в различните отрасли на икономиката в общината.

При анализиране на данните посочени в таблица №2 прави впечатление, че процентът на регистрираните малки и средни предприятия (с персонал между 10 и 49 служители) е под 10 % от общия брой. Преобладаващите предприятия на територията на общината са микро с персонал до 9 заети лица. През 2012 г. те са 1 710 броя, а предприятията категоризирани като големи са три. За период от пет години (2008 - 2012 г.) се наблюдава тенденция на нарастване броя на микро предприятията, като увеличението през 2012 г. е достигнало 19 % в сравнение с 2008 г.

Таблица №2: Предприятия брой и заети лица

Година	Групи предприятия	Предприятия	Заети лица
		(брой)	(брой)
2008	Общо за община Самоков	1602	8850
	Микро до 9 заети	1433	2933
	Малки от 10 до 49	143	2700
	Средни от 50 до 249	23	2170
	Големи над 250	3	1047
2009	Общо за община Самоков	1828	8439
	Микро до 9 заети	1679	3341
	Малки от 10 до 49	124	2224
	Средни от 50 до 249	22	1871
	Големи над 250	3	1003
2010	Общо за община Самоков	1811	7885
	Микро до 9 заети	1675	3325
	Малки от 10 до 49	118	2115
	Средни от 50 до 249	15	1449
	Големи над 250	3	996
2011	Общо за община Самоков	1829	7588
	Микро до 9 заети	1699	3323
	Малки от 10 до 49	114	2091
	Средни от 50 до 249	..	..
	Големи над 250	..	..
2012	Общо за община Самоков	1835	7639
	Микро до 9 заети	1710	3344
	Малки от 10 до 49	109	2023
	Средни от 50 до 249	..	..
	Големи над 250	..	..

Следва да се отбележи, че за 2011 г. и 2012 г. няма данни за регистрирани средни и големи предприятия на територията на общината, в сравнение с предходните три години – 2010, 2009 и 2008 г. Ключов фактор за тази динамика е финансовата криза. В същото време намаляването дела на малките и средни фирми е за сметка на микро предприятията, които оперират предимно в сферата на дребната търговия и услуги, което формира неблагоприятна тенденция, отразяваща трудностите пред малките и средните икономически оператори в последните няколко години. Въпреки увеличеният брой на регистрираните микро предприятия за периода 2008-2012 г., броят на заетите лица е

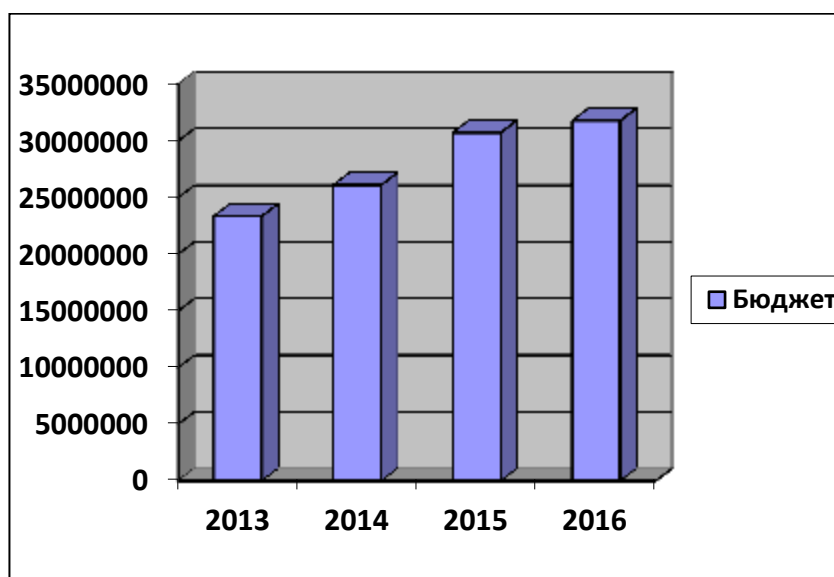

намалел с 13,68 %. Този тип икономически субекти, от своя страна не генерират трайна и структуроопределяща икономическа активност, заетост на територията и са относително по-силно застрашени от фалити. През предходният планов период се запазват поляризираното разпределение на икономическите дейности, с концентрирани производствени мощности на територията на гр. Самоков, където се формира и най-голям дял от приходи от продажби и трудова заетост.

Основните проблеми, с които се сблъсква местния стопански сектор, са свързани с **достъпа до пазари и до източници на финансиране**. Растежът и конкурентоспособността се ограничават и от **недобротото съответствие между потребностите на бизнеса от квалифицирана работна ръка** и предлагането на пазара на труда, особено хора с квалификации и знания за новите производствени технологии. От друга страна, предприятията от територията **не инвестират достатъчно във въвеждане на новаторски подходи и прилагане на добри практики**, насочени към подобряване на качеството на работната сила. Тези ограничения от своя страна водят и до ниска иновационна активност и слабо технологично развитие.

Бюджетът на община Самоков бележи ръст в приходната част за 2015 г. спрямо 2014 г. с 17 %, а именно от 26 108 388 лв. през 2014 г. до 30 717 778 лв. през 2015 г. Приоритетните области в бюджетната политика на общината са осигуряване на финасови ресурси за обслужване на дейностите по образование и социални грижи, разумно планиране на инвестициите със собствени или европейски средства и осигуряване на средства за съфинансиране на проекти по оперативни програми на Европейския съюз, опазване на околната среда и подържане на екологичното състояние на общината.

Диаграма №4: Приходна част на бюджета на Община Самоков за периода 2009-2013г.

През изминалият период основна тежест при формирането на собствените бюджетни приходи имат приходите и доходите от собственост, от тях приходи от продажба на услуги, стои и пордукция е с най-голям дял. При приходите от общински такси най-голям дял има такса битови отпадъци, следвана от такса за ползване на детски градини и такса технически услуги. При данъчните приходи в бюджета водещ по размер е данъкът върху недвижимите имоти, следван от данък върху превозните средства и туристически данък.

• Инвестиции

Регистрираните чуждестранни инвестиции в община Самоков за периода 2008 – 2012 г. са в размер на 47 745,00 хлд. евро. През 2008 г. същите възлизат на 7 099,1 хил. евро, като през следващите три години постепенно нарастват и през 2011 г. те са 14 211,8 хил. евро. През 2012 г. се наблюдава лек спад на чуждестранни инвестиции спрямо 2011 г. с около 8 %. За периода 2008 - 2014 г. преките чуждестранни инвестиции в Софийска област са се увеличили почти двойно от 662 668,6 хил. евро през 2008 г. до 1 239 078,0 хил. евро през 2014 г. (Таблица №3). Същият темп на нарастване на инвестициите се наблюдава и на ниво община.

Таблица №3: Чуждестранни инвестиции от нефинасовия сектор към 31.12. за областта и общината

Чуждестранни инвестиции от нефинасовия сектор към 31.12. за областта и общината							
Област/община	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Софийска област	662 668,60	815 676,40	1 319 849	1 295 597	1 323 132	1262892,4	1239078
Самоков	7 099,10	7 279,30	6 102,50	14 211,80	13 052,30	нд	нд

Преките чуждестранни инвестиции са важни за развитието на икономиката на община Самоков. Освен с директното си значение за развитието на икономиката те са и индикатор за инвестиционната атрактивност на областта. Чуждестранните инвестиции в общината през 2014г. са около 0.99 % от тези за област София и въпреки увеличението им, те са недостатъчни за оживяването на икономиката в общината. В следващите години основен приоритет на общинската администрация ще бъде създаването на условия за привличане на местни и чуждестранни инвестиции, с цел разкриване на нови работни места и подобряване жизнения стандарт на населението.

2.2. Отраслова структура

В отрасловата икономика на територията на община Самоков в продължение на три последователни години се запазва положителната тенденция на водещите отрасли, а именно търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, хотелиерство и

ресторантьорство и преработвателна промишленост. Тази икономическа устойчивост по показатели е сходна с тази на област София.

Основните предпоставки за развитието на повечето отрасли на икономиката са наличие на техническа инфраструктура, квалифицирана работна сила, суровини, подходящи природно климатични условия и предприемчивост.

- Селско, горско стопанство, лов и риболов

Селско стопанство

Първичният сектор обединява производства и дейности, чиято продукция е важна за човека и човешкото общество. В него се отглеждат и добиват хранителни продукти и суровини, които се преработват в отраслите на вторичния сектор-енергийни и минерални, растителни и животински. С основание първичният сектор се определя като базов суровинен сектор за икономиката на страната.

Въпреки, че селското стопанство не е с определяща тежест за икономиката на община Самоков той е от важно социално – икономическо значение и е с потенциал за бъдещо устойчиво развитие. По отношение броя на заетите лица, секторът се характеризира с не голям брой – 283 души представляващи 3,7 % от общия брой на заетите лица в икономиката на общината.

Земеделие

- Общ размер на земеделските земи – 137273 дка, или 28,8% от територията на общината, от които:
- Обща площ на обработваемите земи – 59751 дка, или 43,5% от площта на земеделските земи;
- Размер на поливните площи – 13236 дка, или 22,2% от площта на обработваемите земи; Обща площ на горските територии – 276555 дка, или 58,1% от площта на общината.

Основните култури отглеждани на територията на общината са картофи и пшеница., а ограничено са застъпени отглеждането на лен и хмел.

Базов проблем на селското стопанство на територията на община Самоков е раздробеността на земеделската земя на малобройна, маломерни участъци, част от които поради планинския и пол- планинския релеф са непригодни за обработка. Друг основен проблем свързан с ефективното развитие на селското стопанство е незадоволителното ниво на хидромелорациите. Изградените поливни площи в община Самоков са едва 5 % от обработваемите земи, и са с частично разрушени и амортизирани напоителни мрежи и съоръжения.

Това е една от основните причини за бавния темп на интензивност на земеделието, както и е в разрез с увеличаващите се рискове от климатични промени. Проблемите на аграрния сектор могат да бъдат концентрирани в следните измерения:

- раздробена собственост и бавен процес на уедряване за по – ефективно използване на плодородните земи;
- неоползатворен потенциал за поливни земи, амортизирани хидромелиорации;
- обезлюдяване и застаряване на населението в повечето селски райони, силна уязвимост и от прекалена зависимост от земеделие;
- загуба на почвено плодородие, монокултурно земеделие, засоляване, киселяване и механична деградация;
- силно амортизирана или липсваща основна инфраструктура в селските райони.

Стратегията за развитие на селското стопанство и селските райони в Република България до 2020 предлага, като основна цел конкурентоспособно, щадящо околната среда земеделие. Едни от основните насоки и действия в областта на селското стопанство на територията на община Самоков би следвало да са:

- осигуряване на хранителна сигурност и производство на продукти с високо добавена стойност;
- възстановяване и модернизиране на хидромелиоративната инфраструктура, осигуряваща ефективно ползване на водата и достъпни цени;
- насърчаване развитието на биологичното земеделие – възможностите за разнообразяване на земеделските дейности предвид запазената екологична характеристика на околната среда и уникалната природа. Съчетаването на био земеделие и природни дадености е база за развитие и на еко туризъм;
- уедряване на земеделските земи с включване на общински фондове;
- насърчаване на интензивни производства – зеленчукопроизводство, плодове и ядки;

Допълнителни преспективи за развитие на аграрния сектор в общината са прилагане на научни постижения с цел интензификация на производството на картофи, създаване на масиви от трайни насаждения, съобразени с климатичните условия в района – малинови насаждения, ягоди, боровинки, арония, хмел и др.; стимулиране на активните търговски взаимоотношения между производителите на селско стопанска продукция и преработващия отрасъл.

В община Самоков екологичната обстановка се определя, като една от най-добрите в страната, което е основна предпоставка за развитие на биологично земеделие. Пазарът на биологични продукти се развива динамично, както на територията на страните членки на ЕС, така и извън него.

Животновъдство

Потенциал за интензивно развитие има в сектора на животновъдството, които през последните 20 години бележи значителен спад. На територията на общината животни се гледат в малки лични стопанства, които са разпръснати и в голяма степен служат за задоволяване на личните потребности. Наблюдава се тенденция към бавно окрупняване на животновъдните стопанства, в които се отглеждат свине, говеда и овце. Насоката е към възстановяване на този сектор, като произведената продукция освен за задоволяване на местния пазар започва да навлиза бавно и на регионалните пазари. Наблюдава се висока активност в сектора пчеларство, като през 2013 г. над 100 човека от град Самоков и околните села развиват тази дейност.

Лов и риболов

Природните дадености и характеристиките на околната среда предоставят добри възможности за развитие на сектора лов и риболов.

На територията на общината в рамките на ловните стопанства се отглеждат благородни елени, сърни, глигани, вълци, мечки, лисици, муфлони, както и няколко вида птици. Наред с основната им дейност се предоставят и съпътстващи туристически услуги, обхващащи територията на цялата община. Големи възможности има и за практикуването на любителски риболов и промишлено отглеждане на риба. Условия за тази дейност са създадени в пет рибни стопанства, като в някои от тях се прилагат иновативни подходи към отглеждането на специфични видове риба – съомга и пъстървова съомга.

Горско стопанство

Горите на територията на Република България заемат 4,1 млн. ха или 37,4 % от общата територия и са важен елемент от формирането и подържането на жизнената среда. Те са от особено значение за устойчивото развитие на страната и имат важни икономически, екологични и социални функции. Осигуряват количеството и качеството на 75% от водния отток, съхраняват над 80 % от защитените растителни видове, над 60 % от защитените от изчезване животински видове и компенсират между 10 – 19 % от общите емисии на парникови газове в България.

Горските продукти и услуги са предпоставка за развитие на дейности, осигуряващи доходи от продажба на дървесина и не дървесни горски продукти, предоставяне на еко системни услуги и производство на био маса. Въпреки по-малкия дял в БВП тази индустрия е от важно значение за развитието на селските райони. Горските територии са естествена среда за рекреация и туризъм, и за развитие на дейности, създаващи заетост. Стратегическа рамка на държавната политика е „Националната стратегия за развитие на горския сектор в Република България за периода 2013 – 2020“.

На национално ниво преобладава държавната собственост върху горските територии – 74,5 %, следвана от не държавните – 23,5 %, в т.ч. общински – 12 %, частни физически и юридически лица – 13 %, на религиозни организации – 0,5 % и гори създадени върху бивши земеделски земи – 2 %. Важно значение за подържане и ефективно управление на

горските активи има горската пътна мрежа, която в страната е сравнително слабо развита. Собственост на ДГС и ДЛС са близо 18 хил. км. от нея, а републиканската и друга собственост е около 10 хил. км. Средната гъстота на горската пътна мрежа за страната е 7,9 м/ха, което е значително по-ниско в сравнение с други европейски страни, като Австрия – 36 м/ха, Германия – 45 х/ма и Франция – 26 м/ха.

Основните проблеми свързани със съхраняването на горския фонд и биологичното разнообразие са незаконният дърводобив, браконьерството, свръх експлоатацията на горите, паленето на стърнище, неконтролираната паша, незаконният добив и износ на билки. Горският фонд в община Самоков е разположен на площ от 53 323 ха. По вида на собственост той е разпределен както следва държавна 32 470 ха. – 56,61 %, общинска 18 000 ха. – 31,42 % , частна 5 826 ха. – 10,16 % и религиозни организации 81ха. – 0,18 %.

Горите и горските площи се намират на северните склонове на Рила планина, североизточните и северозападни склонове на Верила планина, по южните и югоизточни склонове на Плана планина и по склоновете на южната част на Ихтиманска средна гора.

Иглолистните дървесни видове съставляват 71 % от горският фонд, а останалите са широколистни гори. В района се срещат бял бор, смърч, ела, бяла мура, бук, зимен дъб, благуна, церб, габър, явор, ясен, елша, бреза и върба. Залесената площ е 94 % от общият горски фонд, незалесена дървопроизводителна площ – 3,2 % и 2,8 % нелесопригодна площ. Дървесният ресурс – запас на горите възлиза на над 11 000 000 куб/м., а средно годишното ползване е 112 815 куб./м., от което 78 % строителна дървесина и 22 % дърва за огрев. В региона на община Самоков функционират 3 горски разсадника, в които се произвеждат фиданки от горско-дървесни и храстни видове, декоративни и горскоплодни видове. Върху площ от 22 дка. е създадена плантация от високоамериканска боровинка и арония.

Горските ресурси покриващи територията на общината се управляват от Държавно горско стопанство Самоков и Общинско лесничество Самоков. Последното е стопански субект на община Самоков, която е съучредителка на асоциация „Общински гори“. Общинското лесничество добива от 25 000 до 27 000 куб. м. качествена дървесина, а потенциалът за увеличаване на този добив е до 35 000 куб. м. на година. Това позволява да се формира годишен приход от около 1,5 милиона лева при разходи около 500 000 лева. В трите горско – технически участъка на лесничеството – Боровец, Самоков и Радуил работят около 30 души. Лесничеството работи според действащият лесоустройствен план, който изтича през 2014 г. и е заменен от нов.

Към момента в процес на изпълнение е проект „Изграждане на противопожарна кула в землището на с. Райово, община Самоков“, което ще спомогне за по-ефективното опазване на горите. Секторът на горското стопанство, дърводобивът, преработката на дървесина и лесокултурните предприятия осигуряват устойчива трудова заетост и са добре развити на територията на общината. Като положителни фактори влияещи върху устойчивото развитие на горското стопанство и горският сектор могат да се определят:

- благоприятни природни условия, запазено качество на околната среда и високо разнообразие на флората и фауната;
- традиция в управлението на горите, дърводобива и горската промишленост;
- добро здравословно състояние на горската еко система на територията на общината;
- квалифициран персонал с лесовътско образование и добре обучени кадри.

Като проблеми могат да бъдат определени степента на интензивност на нарушенията в горските територии, не достатъчна степен на използване на горските територии за туризъм, морална и физически остаряла техника и оборудване в дърводобива, не задоволително състояние на горската пътна мрежа и затруднения достъп до финансиране. Важно условие за повишаване ефективността за управлението на горите и повишаване на тяхното икономическо значение е ефективното използване на финансовите ресурси предвидени в програмите на Европейският съюз в тази област. Горският ресор крие сериозни резерви за инвестиции, които при осъществяване, ще доведат до създаване на редица съпътстващи производства.

Туризъм

Туризмът е един от основните дялове на индустрията в Община Самоков, като той е представен от различни видове туризъм, сред които са: зимен туризъм, летен туризъм, еко туризъм, селски туризъм, културно-исторически туризъм, спа и уелнес туризъм, конферентен туризъм и спортен туризъм. По данни за 2014 г. инфраструктурата за настаняване е представена от 38 хотела с обща леглова база наброяваща 5086 легла, което представлява 72% от броя на легла в хотелите в областта. Общите приходи от нощувки в хотелите за 2014 г. възлиза на 12 783 515 лв или 69% от приходите за областта, което се обяснява от факта, че на територията на общината се намират КК „Боровец“, комплекс „Маловица“, с. Говедарци, както и други атракции и условия за привличане на туристи

Общия капацитет на места за настаняване в общината е 5794 легла разпределен в 50 места за настаняване, които са реализирали общо 392 155 нощувки, а пренощуващите лица за 2014 г. са 130 321.

Таблица №4: Хотели и места за настаняване през 2014 г.

Хотели през 2014 г.							
Статистически зони	Хотели - бр.	Легла - бр.	Легла-денонощия - бр.	Стаи - бр.	Реализирани нощувки - бр.	Пренощували лица - бр.	Приходи от нощувки - лв.
Самоков	38	5086	1373932	2266	368793	120943	12783515
София	77	7046	2001434	3214	523592	193944	18524494

Места за настаняване през 2014 г.							
Статистически зони	Места за настаняване - бр.	Легла - бр.	Легла-денонония - бр.	Стаи - бр.	Реализирани ношувки - бр.	Пренощували лица - бр.	Приходи от ношувки - лв.
Самоков	50	5794	1561510	2494	392155	130321	13458606
София	104	8307	2350450	3673	560001	210940	19478878

2.3. Развитие на социалната сфера и човешки ресурси

• Население

По данни на НСИ населението на община Самоков към 2015 г. е 36 344 души. През последните десет години броят на населението в общината намалява с 2 988 души, което е спад с 7,6 %. В рамките на последните шест години, в периода 2010-2015 г., населението намалява с още 1 382 души, или с 3,6% спрямо 2010 г.

Диаграма №5 : Население на Община Самоков за периода 2009-2015

Данните от демографската статистика (Таблица №5) показват че за периода 2009-2015 г., в община Самоков намалява броя на населението.

Таблица №5: Население под трудоспособна възраст по пол към 31.12.2014 г.

NUTS	EKATTE	Статистически зони Статистически райони Области Общини	Под трудоспособна възраст		
			общо	мъже	жени
BG412	SFO	София	34567	17799	16768
	SFO39	Самоков	5696	2921	2775

Диаграма №6: Население под трудоспособна възраст към 31.12.2014 г.

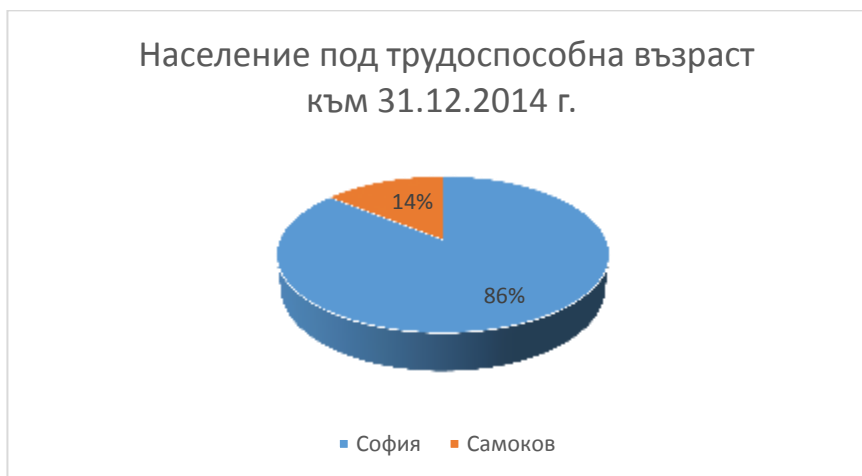

Таблица №6: Население в трудоспособна възраст по пол към 31.12.2014 г.

NUTS	EKATTE	Статистически зони Статистически райони Области Общини	В трудоспособна възраст		
			общо	мъже	жени
BG412	SFO	София	141165	75603	65562
	SFO39	Самоков	21188	11233	9955

Диаграма №7: Население в трудоспособна възраст към 31.12.2014 г.

Таблица №7: Население над трудоспособна възраст по пол към 31.12.2014 г.

NUTS	EKATTE	Статистически зони Статистически райони Области Общини	Над трудоспособна възраст		
			общо	мъже	жени
BG412	SFO	София	62329	23636	38693
	SFO39	Самоков	9565	3536	6029

Диаграма №8: Население над трудоспособна възраст към 31.12.2014 г.

Диаграма №9: Население под, във и над трудоспособна възраст по пол към 31.12.2014 г. в Община Самоков

Възрастови съотношения през 2014 г.

Диаграма №10: Възрастови съотношения през 2014 г.

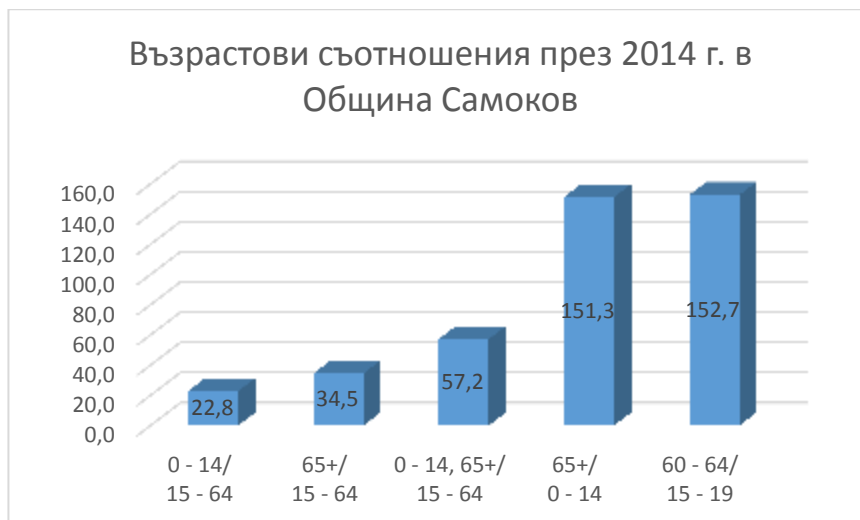

Таблица №8: Механичен прираст на населението през 2014 г. на Община Самоков

Заселени	440
Изселени	606
Механичен прираст	-166

• Брой и гъстота на населението

Разпределението на населението се характеризира с това, че основната част от жителите на общината са концентрирани в общинския център - гр. Самоков, където живеят 71,05% от населението, при средно за страната градско население от 69,8 %. Класификацията на населените места в общината определя наличието на 1 град и 27 села. Средно големи села с население над 1000 жители са 2 (две), а именно с. Говедарци и с. Радуил. По същият критерии може да бъде определено и с. Широки Дол, чието население е малко под 1000 жители. С население от 200 до 1000 жители са селата Бели Искър, Доспей, Райово, Белчин, Злокучене, Маджаре, Малка църква, Марица, Продановци, Ярлово, което ги квалифицира като малки. Много малки села са Ново Село – 92 жители, Яребковица – 2 жители, Белчински бани – 15 жители и село Лисец с 0 жители.

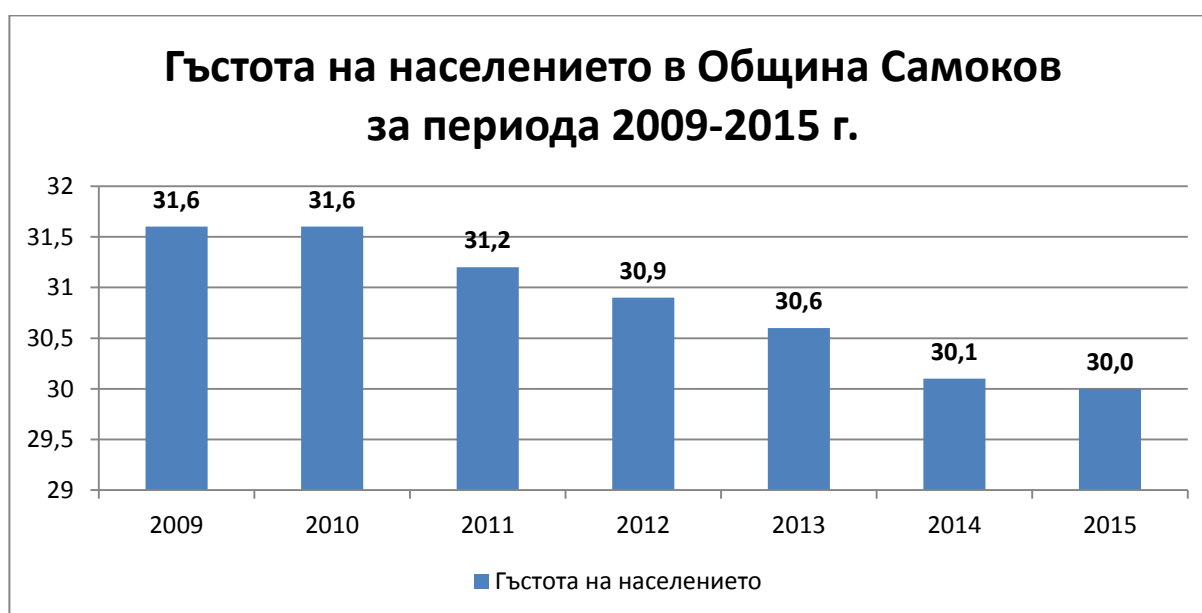
Таблица №9: Гъстота на населението към 31.12.2014 г.

Статистически зони	Площ ¹ - кв. км	Гъстота на населението на кв. км	Населени места - бр.	Градове - бр.	Села ² - бр.	Кметства - бр.
Самоков	1116	32,7	28	1	27	12
София	6969	34,2	283	18	265	59

Гъстотата на населението в община Самоков през 2014 г. е 32,7 души на км², което представлява 4 % спад спрямо 2009 г. Средната гъстота на населението в България е 64,5 души на км², а за Софийска област е 34,2 души на км². Следва да се отбележи, че съществува пряка зависимост между надморската височина и гъстотата на населението, като над 1000 м. тя е между 5-7 души на м², а между 700-1000 м. е около 36 души. Средната надморска височина на Самоковската котловина е около 950 м., което предопределя и по-ниската величина на гъстотата на населението спрямо тази за страната и за областта.

Диаграма №11: Гъстота на населението в Община Самоков за периода 2009-2015 г.

Движение на населението

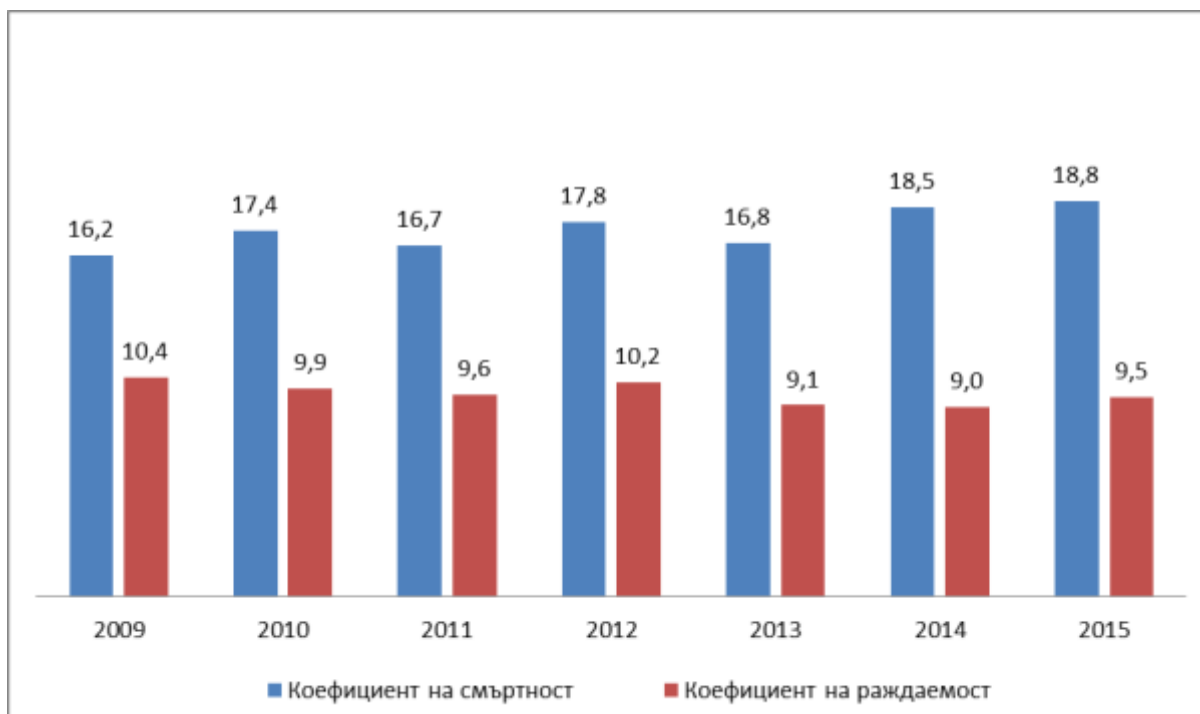
Естественото възпроизводство на населението и механичното му движение, са основните фактори за неговия брой. Отделните компоненти на естественото възпроизводство са в пряка зависимост с възрастовата структура и равнището на раждаемост.

Демографските данни на НСИ за 2015 г. показват, че в община Самоков са родени 334 деца, което сравнено с 2009 г. бележи намаление с 16,29 %. Най-голям брой родени деца има през 2008 г. – 408.

Спадът в новородените деца, логично се изразява и в намаление на коефициента на раждаемост от 10,4 % през 2009 г. на 9,5 % през 2015 г. Нивото на смъртност е значително по-високо от това на раждаемостта. Видно от таблица №9, за периода 2009-2015 г. тя има тенденция да се увеличава поради намаляващото население. За седемгодишен период тя варира в границите от 16,2 % до 18,8 %. Притеснителна е тенденцията на по-високите стойности на коефициента на смъртност спрямо този на раждаемост през последните години.

Диаграма №12: Коефициент на смъртност и раждаемост в Община Самоков в периода 2009-2015 г.

В контекста на гореизложените показатели естественият прираст на населението зависи от равнищата на раждаемостта и смъртността. За последните седем години (2009-2015 г.) за общината е характерен отрицателен естествен прираст, като в края на периода, през 2015 г., коефициентът на естествен прираст е с най-неблагоприятна стойност.

Таблица №10: Динамика на населението на община Самоков за периода от 2009 г. до 2015 г.

Динамика на населението на община Самоков за периода от 2009 г. до 2015 г.				
Година	Население	Естествен прираст	Коефициент на естествен прираст	Темп на прираст %
2009	38177	-223	-5,8	-0,58
2010	37726	-286	-7,5	-0,76
2011	37739	-270	-7,1	-0,72
2012	37331	-285	-7,6	-0,76
2013	36963	-285	-7,7	-0,77
2014	36 449	-348	-9,5	-0,95
2015	36 344	-348	-9,6	-0,96

Коефициентът на естествен прираст за 2015 г. е отрицателен – 9,6. Според данните от НСИ, отразяващи механичното движение на населението през 2015 г. са се изселили 680 души, а са се заселили 923 души. За седем години, най-много изселили се лица – 740 се наблюдават през 2010 г., а най-много заселили се през 2015 – 923 д. Анализът на периода 2009-2015 г. показва относително равномерно разпределени параметри при формирането на отрицателното механично движение.

През 2015 г. община Самоков е на второ място в Софийска област по брой на заселени лица и на второ място по изселени.

- Структура на населението и доходи

Важен елемент от анализа и оценката на демографската характеристика свързан с управлението и планирането е неговата възрастова, полова, образователна и етническа структура.

Възрастова структура

Според данни на НСИ разпределението по основни възрастови групи през 2015 г. е следното:

- 5 594 души са под трудоспособна възраст – което е 15,39 % от общия брой на населението;
- 21 097 души са в трудоспособна възраст, което е 58,04 % от общия брой на населението;
- 9 653 души са в над трудоспособна възраст, което е 25,57 % от общия брой на населението;

Таблица №11: Население под, във и над трудоспособна възраст по пол за периода 2010 – 2015 г.

Население под, във и над трудоспособна възраст по пол за периода 2010 – 2015 г.													
Години	Под трудоспособна възраст				В трудоспособна възраст				Над трудоспособна възраст				Общо
	Бр.	Мъже	Жени	%	Бр.	Мъже	Жени	%	Бр.	Мъже	Жени	%	
2010	5835	3000	2835	15,47	22180	11561	10619	58,79	9711	3599	6112	25,74	37726
2011	5825	2997	2828	15,44	22139	11750	10389	58,66	9775	3636	6139	25,90	37739
2012	5820	2983	2837	15,59	21928	11630	10298	58,74	9583	3536	6047	25,67	37331
2013	5789	2960	2829	15,67	21624	11491	10133	58,50	9550	3503	6047	25,83	36963
2014	5696	2921	2775	15,63	21188	11233	9955	58,13	9565	3536	6029	26,24	36449
2015	5594	2876	2718	15,39	21097	11183	9914	58,04	9653	3599	6054	26,57	36344

В анализирания период се наблюдава устойчивост във възрастовата структура на населението, както и в относителния дял на отделните групи. Наблюдава се сравнително

малко увеличение на база минали години при групата на над трудоспособна възраст, които през 2014 и 2015 г. са били съответно 9565 и 9653 души, в резултат на редукция на групата в трудоспособна възраст за 2014 и 2015 г. съответно 21188 и 21097 спрямо изминали години. **Налице е тенденция на намаляване на трудоспособното население на територията на община Самоков.**

Таблица №12: Възрастови съотношения през 2014 г.

Възрастови съотношения през 2014 г.					
Статистически зони	0 - 14/ 15 - 64	65+/ 15 - 64	0 - 14, 65+/ 15 - 64	65+/ 0 - 14	60 - 64/ 15 - 19
Самоков	22,8	34,5	57,2	151,3	152,7
София	21,0	34,2	55,2	162,8	157,7

По данни за 2014 г. възрастовото съотношение на територията на общината е сходно с разпределението на областта. Разлика има в отношението на населението на възраст 65 и повече години към населението на възраст от 0 до 14 години. За Община Самоков то е с 10 единици по-ниско от това на областта. Разлика има и в отношението на населението на възраст 60-64 години към населението на възраст между 15 и 19 години, където съотношението за област София е с 5 единици по-високо от това в общината.

Анализът на демографската ситуация идентифицира следните проблеми:

Застаряването на населението поражда комплексни негативни тенденции:

Основна идентифицирана **уязвима група** са **самотните възрастни хора и хората с увреждания**, особено тези, които живеят в селата на община Самоков, , отдалечени от предлаганите в общинския център социални и здравни услуги, които се сблъскват с редица проблеми и ограничения като: здравословни проблеми, невъзможност да организират самостоятелно бита си и ежедневните си дейности, както и липса на социални контакти. Тази демографската ситуация и ясно изразената тенденция на застаряване на населението на територията на общината и обезлюдяването на селата, определят и **необходимостта от въвеждане на специално насочени индивидуални социални и здравни услуги.**

От друга страна, застаряването на населението влияе и върху **пазара на труда и неговото функциониране; количеството и качеството на труда; конкурентоспособността на местния бизнес и икономика; производителността на труда.**

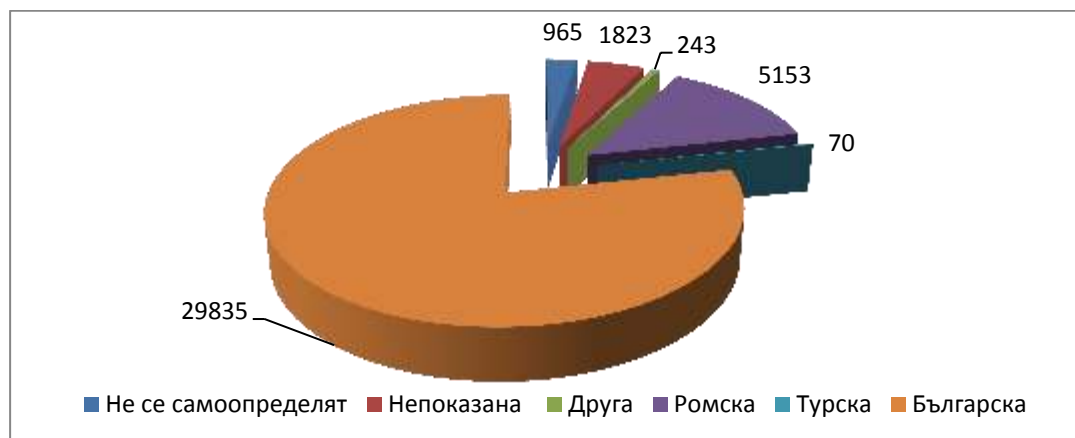
Етническа структура на населението

Етническата структура на населението се формира от самоопределянето на жителите на общината. Като българи са се определили 29 835 души, което съставлява 78,33 %. От ромската етническа група се самоопределят 5 153 души, което е 13,53 %, а от турската – 70 души или около 0,18 %. Броят на лицата, които не са се самоопределили е 965 или 2,53 %. Двадесет села от общината са с население изцяло от българската етническа група. Ромското население е съсредоточено в пределите на гр. Самоков,

където то наброява 4 768 души и в селата Ковачевци – 224, Марица – 190 и Поповяне – 57. Турската етническа група е почти изцяло съсредоточена в гр. Самоков .

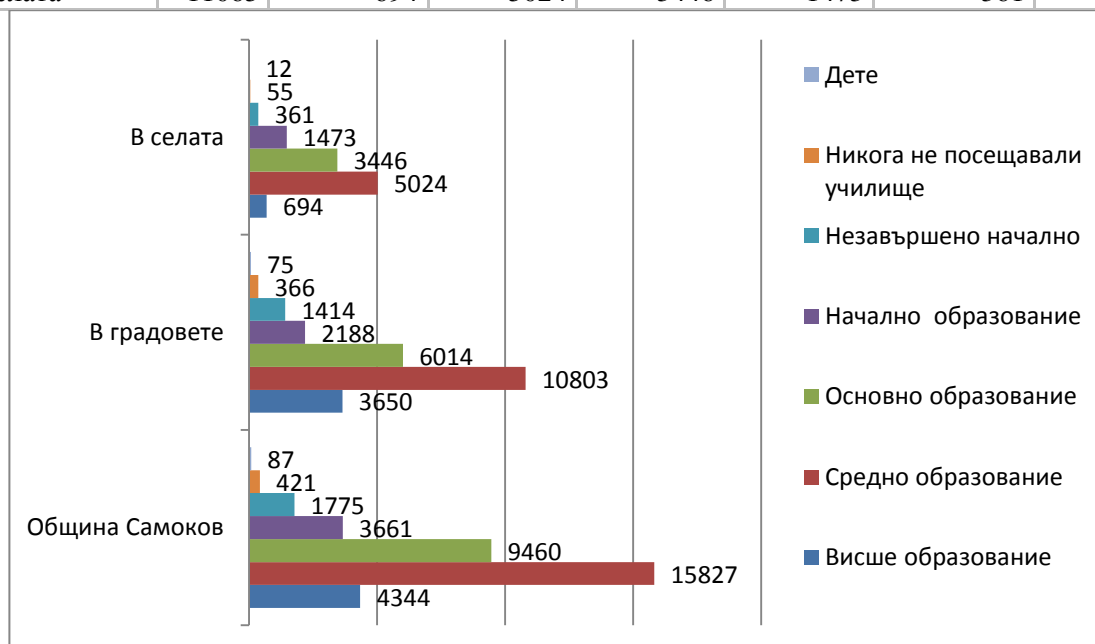
Диаграма №13: Етническа структура на населението

Образователна структура на населението

Образователната структура на населението включва лицата завършили висше, средно, основно, начално, не завършено начално и такива, които никога не са посещавали училище.

Община местоживееене	Общо	Висше образование	Средно образование	Основно образование	Начално образование	Незавършено начално	Никога не посещавали училище	Дете
САМОКОВ	35575	4344	15827	9460	3661	1775	421	87
В градовете	24510	3650	10803	6014	2188	1414	366	75
В селата	11065	694	5024	3446	1473	361	55	12

На територията преобладава населението със средно образование, като на второ място по относителен дял е населението с основно (27 %) и начално (10 %) образование. Този факт е тревожен както за развитието на самото население, така и за икономиката на територията. Необходимо е предприемането на мерки за повишаване на образователното равнище и професионалната квалификация на населението.

Пазар на труда и безработица

Един от факторите оказващи влияние за социалното изключване, е безработицата. Освен, че има пряко отношение към пазара на труда, тя влияе и върху доходите на населението и стандарта на живота. Равнището на безработица за 2015 г. на територията на МИГ „Самоков” според данни на ДБТ Самоков е 20,59 %.

Таблица №13: Регистрани безработни лица - бр. към 31.12.2014 г. (НСИ)

Статистически райони Области Общини	Брой
София	13501
Самоков	3028

Характеристики на безработицата и рискови групи на пазара на труда:

- **Безработни младежи:** През 2015 относителният дял на регистрираните безработни младежи до 29 г. на територията на община Самоков остава висок - 22,85 %, като повече от половината от тях (12,56 % от общо регистрираните) са на **от 25 до 29 г.**

Ниското образование и липсата на образование и/или квалификация, както и липсата на професионален опит, възпрепятстват работодателите да наемат млади хора, особено продължително безработни. Нискоквалифицираните младежи са неконкурентоспособни на пазара на труда и са сред първите освобождавани от работа в условията на несигурна икономическа среда. Дори с придобито средно или по-високо образование, те често не притежават практически знания, умения и трудови навици, търсени в съответните професионални сфери. Работодателите трудно назначават младежи, тъй като започването на първа работа от младежа е съпътствано с разходи на средства и време за сметка на работодателите, в т.ч. и за обучение. Усилията трябва са насочени главно към включването им в обучения за придобиване на професия / професионална квалификация, следвани от осигуряване на възможности за чиракуване, стажуване и заетост.

- **Регистрираните продължително безработни лица** (повече от 1 година) продължават да бъдат основната група безработни на местния пазар на труда, като техният относителен дял бележи увеличение с 13,97 пункта – от 43,89% за 2014, за 2015 г. те са 57,86%. **Дългият престой извън пазара на труда, заедно с липсата на**

квалификация и с основното и по-ниско образование при по-голямата част от тази група, ги прави почти нереализиреми на първичния трудов пазар.

Структура по пол и възраст:

Делът на жените в общия брой на регистрираните за 2015 г. е 53,05% (при 51,73% 2014 г.).

Делът на регистрираните безработни над 55 г. през 2015 г. продължава да е висок в общата съвкупност - 16 % - и се е увеличил спрямо 2014 г. (15,62 %). Тревожен е фактът, че делът на регистрираните безработни между 25 и 39 години отново е най-голям – 40,34% от всички регистрирани. Тази група лица се характеризира с наличие на неактуални или недостатъчни знания, умения и компетенции, които не отговарят на търсените от работодателите, невъзможност да се справят с нови технологии, наличие на негативни стереотипи и пренебрежение към знанията и опита на по-възрастните от страна на работодателите.

Ситуацията на безработните лица от рисковите групи на пазара на труда – младежите, продължително безработните, жените и хората над 55 години, се усложнява от факта, че голяма част от тях са без квалификация и/или квалификацията им не отговаря на актуалните потребности на бизнеса и не са конкурентоспособни на пазара на труда. Усилията трябва да са насочени главно към мотивирането и осигуряването на възможности на тези хора за придобиване на професия / професионална квалификация, съответстващи на потребностите на местния бизнес.

Професионална и образователна структура:

Най-голям е делът на регистрирани безработни без специалност – 81,77 % , като от тях 76,47 % са с основно или по-ниско образование. Липсата на професия, съчетана в повечето случаи с начално или по-ниско образование прави тази значителна част от безработните лица неконкурентоспособни на пазара на труда. Включените в програми са предимно от тази група, което се отразява благоприятно на образователната структура на регистрираните безработни. В резултат от негативните икономически процеси през последните години, все по-голяма част от населението в трудоспособна възраст се отдалечава от заетостта, било то изпадайки в състояние на продължителна безработица или дори по-лошо – излизане от работната сила. В условията на динамично променящи се икономически процеси, хората с ниско образование все по-трудно намират трудова реализация.

Основно предизвикателство пред активната политика на пазара на труда е високият дял на млади хора, които са неграмотни или с основно или по-ниско образование, което затруднява трайно реализацията им на трудовия пазар. За тези младежи е необходимо да

се предприемат комплекс от мерки за обучение с последващо включване в стажуване, чиракуване и заетост.

В следствие на целенасочената политика в борбата с безработицата на общинското ръководство и осигуряването на програми за заетост, община Самоков е удостоена с приза „Работодател на годината 2013” в категорията “Община, разкрила най-много работни места и наела безработни лица, чрез което е оказала най-голямо влияние за намаляване равнището на безработицата” на Министерство на труда и социалната политика. Осигурените програми за заетост, са предоставили работа на близо 1000 души. Делът на публичния сектор в осигуряването на работни места е висок.

Това от своя страна, генерира както положителни ефекти, така и отрицателни такива. Осигуряването на работни места на безработни лица от една страна съживява икономическата активност, като стимулира потреблението и подsigурява по-добри показатели в сектора на услугите. За сметка на това, тази заетост се явява временна и създава изкривени показатели за коефициента на безработица, който за определен период има по-благоприятни стойности и в следствие се връща в предходните неблагоприятни стойности.

През 2015 г. активната политика на ДБТ Самоков цели стимулирането на работодателите да запазват работни места, от една страна, и от друга – стимулира активното поведение на безработните към повишаване на трудовата им мотивация и качествената им характеристика. Основните дейности са свързани с устройване на работа на безработни лица, младежи до 29 г., насърчаване на работодателите да наемат безработни от групите в неравностойно положение, от една страна, и от друга – запазване на заетостта на наетите, квалификация и преквалификация.

Въпреки усилията на общината по отношение на борбата с безработицата проблемът трудно би намерил решение без изграждането на модерна инфраструктура и създаване на благоприятна икономическа среда за привличане на печеливши инвестиции и откриване на нови работни места. **Основна роля при намаляване броя на безработните играе действащата икономика с устойчиво развитие на заетостта, както и прилагането на специализирани програми за квалификация и преквалификация, обучения за придобиване на умения, езикови обучения и други форми на образование – включително и неформално, които да благоприятстват повишаване на заетостта и интегрирането на безработните в местната икономика.**

Социални услуги

Социалните дейности на територията на МИГ Самоков са съсредоточени в следните области: център за настаняване от семеен тип; Създаване на ново заведение за деца и родители, съчетаващо детска градина и корпус за предоставяне на социални услуги; Център за социална рехабилитация и интеграция с капацитет 40 деца и за лица с увреждания;

На територията на МИГ „Самоков” има действащи два дома за стари хора, обществена трапезария за 80 лица и домашен социален патронаж с капацитет за 270 лица, предоставя се социална услуга „личен асистент”, полагат се грижи за трудоустрояване на хора с увреждания. Разкрити са 4 клуба на пенсионера, финансирани с общински средства и клуб на инвалида.

Усилията в следващите години трябва да се насочат към развитие и предоставяне на модерни социални услуги, обединени в ефективна система, за подпомагане на следните групи хора:

- Хора в риск, живеещи в изолирани малки населени места, без достъп до социални или други услуги;
- Възрастни хора - със специален фокус към самотно живеещите и в невъзможност за самообслужване, особено в изолирани селски райони;
- Хора с увреждания - около 4500 души;
- Уязвими семейства с деца в риск;
- Деца, отглеждани в специализирани институции и деца, отпаднали или с риск за отпадане от училище;
- Етнически общности в неравностойно положение, живеещи в социална изолация

Образователна инфраструктура

Образователната инфраструктура в община Самоков е съставена от обекти за предучилищно обучение, за общо и професионално средно образование. Предучилищното обучение в общината се осъществява в пет детски градини, разположени на територията на гр. Самоков, а именно: ОДЗ „Зорница”, ОДЗ „Самоково”, ОДЗ „Звънче”, ЦДГ „Детелина”, ЦДГ „Пролет”, както и от присъединена група в детска градина в с. Ярлово. Общият капацитет на детските градини е 924 места през 2013 г., а бройката на децата е 1 023, разпределени в 39 групи. За периода от 2010 г. до 2013 г. се наблюдава ръст на децата в предучилищна възраст от 55 деца. Местата в детските градини за същия период нараства с 24 места. Броят на децата в групите е средно 26 при максимален норматив 22, а оптималния брой на децата в групите е 15. С оглед повишаване качеството и ефективността на възпитателния процес в детските градини следва да бъдат формирани нови групи.

Таблица №17: Учебни институции в община Самоков през учебната 2014/2015 г.

Учебни институции в община Самоков през учебната 2014/2015 г.									
Общо	Общобразователни училища	Специални училища	Училища по изкуствата и спорт	Професионални гимназии	Професионални колежи с прием след средно образование	Професионални училища след VI и VII клас	Професионални училища след VIII клас	Самостоятелни колежи	Университети и специализирани висши училища
14	11	-	1	2	-	-	-	-	-

Таблица №18: Учебни институции през учебната 2014/2015 г. по статистически зони

Учебни институции през учебната 2014/2015 г. по статистически зони		
	Самоков	София
Общо	14	104
Общо-образователни училища ²	11	85
Специални училища	-	1
Училища по изкуствата и спортни училища ³	1	1
Професионални гимназии	2	16
Професионални колежи с прием след средно образование	-	-
Професионални училища след VI и VII клас	-	-
Професионални училища след VIII клас	-	-
Самостоятел-ни колежи	-	-
Университети и специализирани висши училища	-	1

Общото образование в общината се осъществява в 14 учебни институции, от които две начални училища, шест основни училища, едно професионално училище, едно средно общо-образователно училище, едно спортно училище, една профилирана гимназия и две професионални гимназии. От тях всички с изключение на държавните - Професионална техническа гимназия „Никола Йонков Вапцаров“ и Професионална гимназия по туризъм се финансират от общината.

Географски училищата на територията на община Самоков са съсредоточени основно в града, с изключение на ОУ „Димчо Дебелянов“ – с. Говедарци, ОУ „Христо Смирненски“ – с. Радуил и ОУ „Васил Левски“ - с. Ярлово. Общата бройка на учащите се през 2013 г. е 3 984, 524 от които са в държавните училища. За периода 2010 – 2014 г. учениците запазват постоянна бройка.

В списъка на защитените училища в Република България, приет с Решение на Министерски съвет № 659 от 01 Ноември 2013 г. е включено едно училище от община Самоков – ОУ „Васил Левски“ в село Ярлово.

Професионална техническа гимназия „Никола Й. Вапцаров“ в момента се обучават 400 ученика в 4 специалности: Компютърна техника и технологии, Електрообзавеждане на производството, Горско и ловно стопанство, Малък и среден бизнес. Училището

разполага с 3 съвременни компютърни зали, където се обучават учениците по информатика и информационни технологии.

Таблица №19: Учащи през учебната 2014/2015 г. по степени на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011) по статистически зони

Учащи през учебната 2014/2015 г. по степени на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011) по статистически зони			
Категории		Самоков	София
Начално образование (I - IV клас, МСКО - 1)	общо	1459	8708
	общообразователни училища	1459	8701
	специални училища	-	7
Прогимназиално образование (V - VIII клас, МСКО - 2)	общо	1317	7453
	общообразователни училища	1188	7317
	специални училища	-	7
	професионални училища с прием след VI и VII клас (I степен професионална квалификация)	129	129
Средно образование (IX - XIII клас, МСКО - 3)	общо	1330	9052
	общообразователни училища	685	3834
	специални училища	-	-
	училища по изкуствата и спортни училища	63	63
	професионални гимназии (III степен професионална квалификация)	582	3571
	професионални гимназии и училища (II степен професионална квалификация)	-	1584
Професионални училища с прием след VIII клас (I степен професионална квалификация)		-	64
Професионално обучение след средно образование (МСКО - 4) (IV степен професионална квалификация)		-	-
Образователно-квалификационна степен "професионален бакалавър" (МСКО - 6)		-	-
Образователно-квалификационна степен "бакалавър" (МСКО - 6)		-	4407
Образователно-квалификационна степен "магистър" (МСКО - 7)		-	557

Общата сума на средствата предвидени за делегирани бюджети по образование на територията на община Самоков за 2014 година са 5 245 480,00 лв. В пет училища са създадени подготвителни групи за деца във възрастова граница 5-6 години с общ брой 188 деца. Поддържането на учебните заведения и детски градини, съобразно броя на децата и учениците, е продиктуван от желанието да се задържат по-голям брой млади семейства в община Самоков. Съгласно анализите по отношение на осигуреността на детски градини е необходимо да бъдат определени терени за построяване на три нови детски градини, в които да има възможност за сформирание на яслени групи. По отношение на материалната база на училищата, като цяло е необходимо осигуряването на достатъчно спортни площадки и физкултурни салони, осигуряване на зали за извънкласни дейности и осъвременяване на материално техническата база.

Таблица №20: преподаватели по видове учебни институции през учебната 2014/2015 г.

Преподаватели по видове учебни институции през учебната 2014/2015 г.								
Статистически зони	Общо	Общообразователни училища	Специални училища	Училища по изкуствата и спортни училища	Професионални колежи с прием след средно образование	Професионални гимназии и училища след VI, VII и VIII клас ³	Колежи	Университети и специализирани висши училища
Самоков	304	234	-	21	-	49	-	-
София	2062	1583	4	21	-	366	-	88

От таблица XXx става ясно, че в Община Самоков има общо 304 преподаватели по видове учебни институции като най-голяма бройка (234) има в общообразователните училища предвид и бройката на тези учебни заведения.

Ясли и детски градини

През 2014 г. детските ясли на територията на община Самоков са три с капацитет 67 места. В същото време посещаващите ги деца са 81 от които 42 момчета и 39 момичета. Следва да се отбележи, че населението на общината във възрастовата граница от 0 до 4 години е 1746, което налага предприемане на мерки за увеличаване на съществуващия капацитет.

Таблица №21: Детски ясли и броя деца към 31.12.2014 г.

Статистически зони	Детски ясли		Деца		
	брой	места	общо	момчета	момичета
Самоков	3	67	81	42	39
София	39	942	962	471	491

Таблица №22: Детски градини по вид, детски учители и деца през учебната 2014/2015 г. по статистически зони

Детски градини по вид, детски учители и деца през учебната 2014/2015 г. по статистически зони									
	общо			целодневни			полудневни		
	детски градини	детски учители	деца	детски градини	детски учители	деца	детски градини	детски учители	деца
Самоков	5	84	1053	5	79	951	-	5	102
София	74	607	7560	73	577	7036	1	30	524

Таблица №23: Детски градини в селата, детски учители и деца през учебната 2014/2015 г. по статистически зони

Детски градини в селата, детски учители и деца през учебната 2014/2015 г. по статистически зони									
	общо			целодневни			полудневни		
	детски градини	детски учители	деца	детски градини	детски учители	деца	детски градини	детски учители	деца
Самоков	-	12	123	-	..	90	-	..	33
София	34	170	2049	34	164	1956	-	6	93

Трябва да се отбележи, че на територията, въпреки добре изградената образователна инфраструктура, липсват на възможности за обучение и квалификация на възрастни, за учене през целия живот, което би допринесло за постигане на по-високо ниво на включване на заетите лица в дейности, а от там и възможности за по-качествена заетост.

Болнична помощ

Здравната инфраструктура в община Самоков включва елементи на болнична и доболнична помощ. Многообразните болнични услуги основно се предоставят от най-голямото лечебно заведение за остри и хронични заболявания в София област - Многопрофилна болница за активно лечение – Самоков. Тя разполага с 228 легла / в това число 5 легла за диагностично изследване до 24 часа/, разпределени в 11 отделения и 4 параклинични звена. За здравето на пациентите се грижат 57 лекари, 1 магистър фармацевт, 123 медицински специалисти и 104 друг персонал. За повишаване качеството на предоставяните от болничното заведение услуги община Самоков изпълнява проект „Обновяване и ремонтни дейности на отделения в МБАЛ - Самоков“, финансиран по Оперативна програма „Регионално развитие“ в който са заложили ремонтни дейности в операционен блок, отделение „Анестезиология и интензивно лечение“, родилни зали и кабинет образна диагностика. Доболничната помощ се осъществява от лекарски практики в град Самоков и 12 села. В град Самоков тя е съсредоточена в сградата на бившата поликлиника, където се намират параклинични звена на МБАЛ – Самоков ЕООД, клинична лаборатория, микробиология, отделение “Образна диагностика”, отделение “Физиотерапия и рехабилитация”, клинична патология, пералня,

стерилизация, технически служби, домакинство, складове, както и кабинети, отдадени под наем на ОПЛ, СИМП, МДЛ. В същата сграда се помещава и филиалът на спешната медицинска помощ. На територията на общината функционират четири медицински лаборатории и 40 стоматологични кабинета.

Таблица №24: Болнични заведения към 31.12.2014 г.

Болнични заведения												
Статистически зони	общо		многопрофилни болници		специализирани болници		центрове за кожно-венерически и заболявания		комплексни онкологични центрове		центрове за психично здраве	
	брой	легла	брой	легла	брой	Легла	брой	легла	брой	легла	брой	легла
Самоков	1	228	1	228	-	-	-	-	-	-	-	-

Към 31.12.2014 г. доболничната помощ е представена от общо 4 лечебни заведения за извънболнична помощ, от които две са медицински центрове и две са самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории.

Таблица №25: Лечебни заведения за извънболнична помощ към 31.12.2014 г.

Лечебни заведения за извънболнична помощ												
Статистически зони	общо		ДКЦ		медицински центрове		Самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории	Дентални центрове	медико-дентални центрове		Други лечебни и здравни заведения	
	брой	легла	брой	легла	брой	легла	Брой	Брой	брой	легла	брой	легла
Самоков	4	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-
София	51	15	1	-	17	15	31	1	1	-	4	60

Според данни на НСИ здравната инфраструктура кадрово се обезпечава от 113 лекари и 144 медицински специалисти по здравни грижи. Легловата обезпеченост на 10 000 души от населението на общината е 30 легла, което е под средното за страната и Югозападния район. Като основни проблеми в сектора могат да се определят недостига на болничен персонал - квалифицирани медицински сестри и лекари, както и състоянието на материално техническата база.

Таблица №26: Лекари към 31.12.2014 г.

Лекари				
Статистически зони	Общо	В т.ч. общопрактикуващи	Лекари по дентална медицина	Медицински специалисти по здравни грижи
Самоков	113	18	23	144
София	926	136	131	1468

Младежка дейност и спорт

Спортът в община Самоков е една от специфичните секторни политики, която определя и водещата му роля на местно ниво. Това се доказва и от факта, че Самоков е дългогодишен спортен център от национално значение, благодарение на залегналите многогодишните традиции в редица спортове. Град Самоков е известен като най-големият център за развитие на ски спорта, с потенциал за активно участие с отлично подготвени професионалисти и в други спортни дисциплини. Именно поради тази причина на територията на община функционира спортно училище „Никола Велчев“, намиращо се в общинския център - град Самоков. В училището се практикуват четири вида спорт – ски алпийски дисциплини, ски бягане, ски биатлон и борба класически стил. Училището е определено от Българската федерация по борба като „луksозен спортен комплекс на европейско равнище с модерна зала по борба, фитнес, тангентор, сауна и др. възможности за тренировки и състезания по борба и различни видове спорт”. В Националната Стратегия за развитие на физическото възпитание и спорт в България, общините са определени като основен субект на националната система за физическо възпитание и спорт. Тяхната дейност е свързана с това да създават условия за спорт, като приоритет в социалната политика – изграждайки и модернизиратйки спортни бази, осъществявайки инвестиции в спорта, насърчавайки откриването на таланти и подпомагайки интегрирането на хора в неравностойно положение и инвалиди в спортните дейности.

Следвайки тази логика, общината е приела „Стратегия за развитието на физическото възпитание и спорта в община Самоков за периода 2012 – 2017 г. съзнавайки отговорността, която носи по отношение на провеждането на адекватна политика в областта на физическото възпитание и спорта. Тя се стреми да постигне в максимална степен комуникация между всички заинтересовани страни така, че да осигури балансирано развитие на спорта в общината - чрез осигуряването на добри условия за спорт в местните училища, модернизиратето на спортната инфраструктура и възпитаването на спортна култура при децата и младежите, но също така и при техните родители като предпоставка за подобряване на общественото здраве, в това число и на превенция на младите хора от зависимости, от една страна и постигане на хармонична интеграция на всички групи в общността, от друга. За това важно значение има организирането на спортни инициативи както в отделните училища, така и на общинско

ниво. В хода на изпълнение на конкретната политика, общината залага и на активното участие на бизнеса, като партньор и стимулиращ агент за подобряването на състоянието и популярността на спорта на местно ниво. Осъзната е необходимостта от поддържане, модернизиране на съществуващите спортни съоръжения, както и изграждане на нови такива. В общината функционира и общинско предприятие „Спортни имоти и прояви“, което стопанисва спортната зала „Арена Самоков“, ледената пързалка и поддържа сериозен тренировъски състав, с професионалисти в сферата на футбола, борбата, спортната аеробика, баскетбола, леката атлетика, биатлона, ски алпийските дисциплини, ски скокове, ски бягане, волейбол и шах.

На територията на община Самоков съществуват редица спортни съоръжения, които се използват както за състезателна и тренировъчна дейност, така и за свободно практикуване на спорт на граждани и учаци се. Разнообразието от различни по вид инфраструктурни обекти допринася за повишаването на интереса към практикуването на спортни дисциплини от хора с различни интереси, не представители на местната общност, но също така и гости, посетители и туристи в общината. Те са предпоставка не само за активния живот на жителите, но и за развитие на спортен туризъм.

Основните спортни съоръжения представляват следните обекти:

- Спортна зала „Арена Самоков”- многофункционалната спортна зала е открита през 2008 г. Тя е пригодена за 26 вида спорт, сред които баскетбол, волейбол, хандбал, футбол на малки врати, спортна гимнастика, художествена гимнастика, борба, бокс, джудо, бойни спортове, вдигане на тежести, спортни танци, аеробика и др. Основната зала е с капацитет 2000 седящи места, с възможност за още 300 допълнителни места, плюс ВИП лежа с 46 места. Тя разполага с тренировъчни зали, зала за аеробика със специално подово покритие, зала за модерни танци и балет, зала за пресконференции с 40 седящи места, ВИП зала за 20 човека, както и с други специално приспособени за специфичните ѝ функции помещения. В началото на есента на 2011 г., е открит и плувен басейн в спортния комплекс. Построяването на многофункционалната спортна зала води до осезаемо повишава на нивото на спортните прояви в община Самоков.
- Стадион ”Искър” е открит през 1952 г. и е разположен на юг в посока Боровец, разполага с основен и помощен терен, както и лекоатлетическа писта с дължина 400 м. Капацитет му е 5 200 седящи места, покрита лежа с 300 места и клетка за гости с 500 места. Стадионът е лицензиран от БФС.
- Зала по борба - модерно оборудвана зала за подготовка на състезателите от града и от националния отбор, която е част от спортната база на спортно училище „Никола Велчев”.
- Закрита лекоатлетическа писта – съоръжението е ремонтирано и разширено със средства на общината.
- Мотополигон ”Ридо” – е създаден в края на 70-те години на 20-ти век и е първата мотописта в България, която приема множество състезания по мотокрос.

Специално за “Гранд при България 2006” са направени модификации на трасето и инфраструктурата на съоръжението, за да отговаря на международните изисквания за състезания от такъв ранг.

- Стрелбище (до стадион ”Искър”) – стрелбището е средище за организиране на турнири с участието на ученици, като близостта му до стадиона дава възможност за паралелно практикуване и на други спортове, което допълнително благоприятства повишаването на интереса към него.
- Ролбан –с дължина 1 100 м. и асфалтово покритие е ситуиран в двора на Спортното училище и се използва за тренировки по лекоатлетически дисциплини.
- Зимна пързалка за кънки - изградена през 2010 година и предоставя атрактивна възможност за хора от всички възрасти да практикуват кънки на лед.
- Скейт – рампа – в центъра на града построена през лятото на 2011 г.
- Влек и ски писта в местността „Боричо”- са пуснати в експлоатация през 2008 година. Комплексът включва открит двуседалков лифт и писта с дължина около един километър. През последните години, съоръженията му не се използват, но съществува сериозен интерес да бъде подновено функционирането му.
- Училищната спортна база – включваща физкултурни салони, външни спортни площадки и уреди и пособия за спорт е добре развита, но е с лошо състояние. Бедни от страна на спортни и игрови съоръжения са детските площадки в ЦДГ и ОДЗ. Средствата, получавани от училища и детски заведения са недостатъчни за реализирането на крупни ремонтни работи по базата или провеждането на достатъчно спортни прояви.
- Съоръженията в зимния ски курорт „Боровец” включват 24 писти, трасета за ски бягане, съоръжения за биатлон, 12 броя лифта и влека и изградена система за изкуствен сняг.

Спортни клубове

Община Самоков финансира съществуващите 33 спортни клуба, обхващащи видовете спорт ски, биатлон, йога, сноуборд, баскетбол, волейбол, борба, лека атлетика, футбол, тенис, тенис на маса, спортна аеробика, мотоциклетизъм, ориентирание, шахмат, таекуондо, бокс, карате киокушин. Те са съсредоточени в гр. Самоков, с. Радуил, с. Широки Дол и с. Говедарци, като най-голяма концентрация се наблюдава в общинския център, където функционират 26 от тях. По отношение на детско - юношеския спорт община Самоков има чувствително предимство пред редица други общини, тъй като има своя ученическа спортна школа, както и спортното училище. Школата е извънучилищно обслужващо звено в системата на образованието и предлага безплатно масово обучение в различни видове спорт от висококвалифициран преподаватели. Обучението се осъществява в организирани групи и обхваща всички деца на 5 до 18 год., които имат желание да спортуват в свободното от учебни занимания, време в зависимост от

интересите им. Школата провежда още и занимания в детските градини по художествена и спортна гимнастика.

Таблица №27: Спортни клубове по вид спорт – 2013 г.

Спортни клубове по вид спорт – 2013 г.																			
Община Самоков	Баскетбол	Биатлон	Бокс	Борба	Волейбол	Йога	Карате киокушин	Лека атлетика	Мотоциклетизъм	Ориентиране	Ски	Спортна аеробика	Тенис	Тенис на маса	Туризм	Таекуондо	Футбол	Шахмат	Спорт за всички
гр. Самоков	2	2	1	2	1	1	1	2	1	1	8	1	1	1	1	1	1	1	1
с. Радуил	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
с. Широки Дол	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
с. Говедарци	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Общо клубове	3	2	1	2	1	1	1	2	1	1	8	1	1	1	1	1	3	1	1
Брой отбори	8	4	3	6	3	-	-	6	-	-	21	-	-	-	-	-	8	-	-

Спортът е най-голямото обществено движение в Европа. Това е изключително важно явление, универсално средство за възпитание на здравословен начин на живот. Едновременно с това, спортът е мощен интегриращ фактор, който възпитава толерантност и приемане на различията от най-малка детска възраст. Именно поради тази причина е необходимо спортът да бъде осъзнат като необходимо и достатъчно условие за постигането на едно по-добро общество, което възпитава децата още в ранна детска възраст да работят в екип и създава дисциплина. За тази цел община Самоков е насочила вниманието си върху създаването на приемственост в спорта и асърчаване на участието на децата и учениците в организирани спортни прояви, в това число и активно участие в извънкласни дейности. Работи се и върху интеграцията на представителите на уязвимите групи към спорта. Създаването на разнообразен спортен календар, както на общинско ниво, така и индивидуално за училищата е водещ приоритет, който ще бъде постигнат единствено с тясно сътрудничество в тази област между всички заинтересовани страни. Различни са инициативите, които се насърчават в рамките на образователния процес, сред които практикуването на футбол, лека атлетика, баскетбол, волейбол, плуване, кънки на лед, плуване и др. Интерес ще представлява и откриването на ски шансата на Ридо, която ще фокусира вниманието към ски скоковете, както и развитието на ски спорта в близост до гр. Самоков. Във връзка с провежданата политика на общината насочена към младите хора, техните потребности и отчитайки необходимостта от създаване на благоприятна и подкрепяща среда за успешна професионална реализация и качество на живот е приет „Общински годишен план за

младежта 2013 г.”. Формулираните приоритетни дейности са свързани с насърчаване и организиране участието на младите хора в доброволчески инициативи; личностно и професионално развитие на младите хора в малките населени места и сътрудничество със страните от Източна Европа.

Положителна е тенденцията на ангажирането на частния бизнес и инвестирането в спорта, чрез поддръжката на собствени спортни клубове. Тази тенденция е в процес на утвърждаване в бъдещите години, което неминуемо ще допринесе за перспективното развитие на спорта и преодоляване на съществуващите трудности, основно свързани с лошото състояние на материално-техническата база.

Друг положителен факт е цялостната нагласа на местната общност все повече да възприема спорта, като средство не само за здравословен начин на живот, но и като превенция на зависимостите сред младото поколение и учениците. Увеличава се броят на родителите, които са готови да заплащат за участието на децата си в различни спортни клубове.

През последните години е отчетен засилен интерес към колоезденето и сравнително новия спорт за общината - офроуд. За тази цел е необходимо да бъдат изградени и развити велопътеки и маркирано трасе за офроуд. Също така, важно значение има и състоянието на спортните площадки и стадиони в селата.

Култура

Средища на културното развитие и духовното обогатяване на населението в община Самоков са читалищата, библиотеките, художествена галерия, историческия музей, манастирите, църквите, културно-историческите паметници и др. В качеството си на културни институции те са призвани да осъществяват обществено значима дейност – да съхраняват и развиват духовната памет, като я правят достъпна за други култури и за следващите поколения.

В Самоков са декларирани и обявени 126 паметника на културата (71 в гр. Самоков, 36 в к.к. Боровец и 19 в селата), от тях 13 с национално значение (11 в гр. Самоков и 2 в к.к. Боровец”. От 2013 г. историческа зона „Старият Боровец” на територията на к.к. Боровец е със статут на групов архитектурно-строителна културна ценност с национално значение. Като приоритетни с най-голямо културно-историческо наследство се определят следните обекти - Комплекс „Бельова черква” /църква „Рождество Богородично”/, Църква „Въведение Богородично” /Долномахаленска църква/, Девически метох с църква „Покров Богородичен”, Църква „Успение Богородично” /Митрополитска църква/, Църква „Св. Никола”, Църква „Преображение Господне” – к.к. Боровец, Синагога, „Сарафска къща”, Исторически музей, Читалище-паметник „Отец Паисий”, Байракли джамия, Голямата чешма /чешмата с обещата/, Професионална гимназия „Константин Фотинов”, Училище „Св. св. Кирил и Методий, Графична база – „Есова къща”, „Босева къща”, „Кокошкова къща”, „Образописова къща”, средновековната крепост „Шишманово кале”, Исторически паметник „Кръста”, Историческа местност „Карагьол”.

Посредством поддържането и популяризирането на значимите за общината културни ценности и обекти се постига и съхраняване, както на местната така и на националната идентичност, което ще допринесе и за развитието на културния туризъм. Идеята е да се изгради устойчива духовна и материална база с възможност за всяко следващо поколение да надгражда. Съществен акцент е необходимо да бъде поставен върху това, че културно-историческото наследство предоставя ресурс на различни нива, включително и на икономическо. В тази връзка като стратегически важен компонент се явява осезаемото подобряване на качеството на културната среда, в това число и на сътрудничеството между общината, културните институции и гражданското общество.

В община Самоков реализират дейността си 26 читалища (4 в гр. Самоков и 22 в селата към общината). Те развиват културна и просветна дейност чрез изпълнение на годишните културни програми. Към всички читалища са организирани и самодейни състави, клубове и школи с различна насоченост. Читалищните библиотеки са от изключително значение, тъй като в повечето села те са единствената алтернатива за разнообразяване на живота на населението. Читалищните институции съхраняват народното културно наследство и са значим източник на познания и културна просвета. Стремешът е да се развиват в зависимост от съвременния начин на живот, като налагат ново осмисляне на дейността си, като традиция и съвременна практика.

Таблица №28: Читалища през 2012 г. по тип на населеното място, статистически зони

Читалища през 2012 г. по тип на населеното място, статистически зони			
	Общо	В градовете	В селата
Самоков	24	3	21
София	141	23	118

Таблица №29: Читалища в община Самоков

Читалища в община Самоков	
Име на читалище	Град/село
"Просвета-1939 г."	село Марица
Стойне Ангелов-1932 година	село Бели Искър
Христо Ботев-1903 г.	село Радуил
Светлина-1909	село Белчин
Виделина-1932	село Широки дол
Христо Ботев-1926	село Райово
Михаил Дашин-1911	село Драгушиново
Васил Левски-1937г.	село Алино
Васил Левски-1951г.	село Ново село

Читалища в община Самоков	
Име на читалище	Град/село
"Надежда-1927г."	село Рельово
Отец Паисий-1910	село Доспей
"Светлина-1965"	град Самоков
Читалище-паметник Отец Паисий-1859	град Самоков
Христо Ботев-1928	село Говедарци
Младост-2003 г.	град Самоков
Селска пробуда-1904	село Ковачевци
Искра 1925	село Горни окол
Пробуда-2002	село Злокучене
Свобода-1940	село Мала църква
Васил Левски-1940 г.	село Маджаре
"Св.Св. Кирил и Методий-1928"	село Ярлово
Светлина-1940	село Поповяне
Пробуда-1920	село Клисурса
Просвета	село Шипочане
Любен Каравелов	село Гуцал
Любословие-2009	град Самоков

Читалище - паметник „Отец Паисий” е най-старата културна институция в гр. Самоков и е осветено на 23 декември 1923 г. Към момента в него се развиват различни видове дейности - детски фолклорен състав, състав за народни танци „Рилски ритми”, театрален състав, стари градски песни, дамска вокална група, детски танцов състав и библиотека. Общинска библиотека „Паисий Хилендарски” официално съществува от 1859 г., когато е основано читалище „Свети Седмочисленици” (днес читалище – паметник “Отец Паисий”) в гр. Самоков. Наред със съхраняването, организирането и предоставянето за свободно ползване на библиотечно - информационните си ресурси, общинската библиотека организира маратон на четенето, изложби, срещи с автори и представяне на нови книги, празнуване на годишнини и вечери, посветени на известни творци и много други културни мероприятия. Тя е победител в категория „Е-култура” на състоялия се през октомври 2012 г. в гр. София национален форум “Глоб@лни библиотеки – България: място за електронно включване”, разкриващ работата на обществените библиотеки за съхраняване и популяризиране на културните традиции на местната общност и за стимулиране на развитието на творческия потенциал на децата с помощта на новите технологии. Историческият музей в гр. Самоков събира, опазва, документираща и популяризира богатото културно - историческо наследство на Самоков и неговия регион. Основната мисия на музея в Самоков е опазване на местната идентичност и саморазбирането на самоковци за уникалност и изключителност, базирана

на богатата история и принос в националната култура. Културно - историческото наследство на Самоков е представено в няколко тематични експозиции. В художествената галерия на гр. Самоков се представят колекциите от художествени произведения, както и юбилейни изложби на известни самоковски художници – Слави Генов, Наум Хаджимладенов, Васил Захариев, Христо Йончев-Крискарец, Александър Миленков и др. Ежегодно общината във връзка с отбелязването на 24 май, връчва националната награда за изобразително изкуство „Захари Зограф“. Младежкият дом работи в унисон с потребностите на младите хора от Самоков и района като предлага различни възможности за пълноценно организиране на свободното им време. Към Младежки дом – Самоков са организирани 16 клуба и състави с различни творчески направления. Младежкият дом е домакин целогодишно и на конкурси, викторини, детски шоу-програми, концерти, танцови фиести, турнири по тенис на маса, организира излети сред природата, изложби и изработване на картички, декорации и украси по различни поводи. Всички тези прояви и инициативи дават възможност за изява на талантите и потенциала на младите хора и стимулират тяхната креативност. Успоредно с тези мероприятия младежкият дом организира срещи и кампании, свързани с актуални проблеми на подрастващите. Домът организира и летни програми. Множеството църкви на територията на общината са доказателство за богатото духовно наследство, което носи Самоков през вековете. Само в селата 19 църкви са обявени за паметници на културата. Някои от основните храмове в рамките на Самоков са следните Девически манастир “Покров Пр. Богородици”, Бельова църква, Митрополитската църква „Успение на прсв. Богородица”, Долномахаленска църква „Въведение Богородично“. Други важни културни обекти са Голямата чешма (чешмата с обещата), антична римска крепост „Цари Мали Град, крепост „Шишманово кале” и др. Разнообразието на паметници на културата в рамките на общината се допълват и от намиращите се в к.к. Боровец известни ловни дворци на Фердинанд. В община Самоков се изготвя „Културен календар за годината”, който обединява предложенията на културни институции и граждански организации. Освен национални и местни празници, в Културния календар са фиксирани още и различни научни форуми, фестивали и др. Залегнали са визии за съвременни изкуства и създаване на условия за развитието на съвременни форми за културно изразяване и за постигане на „синтез на изкуствата“. Това показва заинтересованост от страна на жителите, както и нуждата им от контакт и обмен на идеи между тях. Възможност за туристическо експониране представляват традиционните празници празник на Самоков – Успение на Св. Симеон Самоковски, поклади, празнуван на Загевезни с традиционни огньове и шествия, празникът на Рила на 7-8 август, който има вече 78 годишна традиция, културните празници на Чакърови поляни, ромският празник на 6-ти май при царските кладенци на р. Искър. През последните години се зараждат и нови прояви в сферата на бита и местните обичаи, като празника на рилския зелник в с. Бели Искър, рок-фестивалът “Рок в Рила” в Бели Искър, традиционен пленер с участието на известни художници и празника на боба с международен фестивал (Боб Фест) в с. Радуил. Усилена работа е необходимо да се извърши за социализиране на младите хора към участие в културни събития. За тази цел трябва целенасочено въздействие за реализацията на модерни културни продукти. Ранното културно развитие на

подрастващите и младежите заема също съществено място и не бива да бъде пренебрегвано. Приобщаването на тази група е жизненоважно за съхраняването и поддържането на културното и историческо наследство, защото именно младите хора днес ще съумеят да пренесат посланията на следващото поколение в „утрешния ден”. За тази цел акцент трябва да се постави върху работата на културните институти и тяхното сътрудничество с другите институции и заинтересовани лица с оглед на необходимостта от постигане на високи и задоволителни резултати за тяхното функциониране. Реализацията на всяка една инициатива, координацията и съгласуваността в работата в областта на културата са сложен процес, който освен много точен и ясен механизъм за работа изисква и финансови ресурси. Те, като в повечето области, често са дефицитни, а частният сектор е сравнително по-незаинтересован от инвестиране именно в културата. Поради тази причина задължително е необходимо да се предприемат действия за преодоляване на тези затруднения. Алтернативно решение е създаването на специализиран фонд, който да обезпечава поне в определена степен потребностите, произтичащи от развитието на културата. Редица са обектите на културно - историческото наследство в рамките на общината и всеки един от тях носи в себе си духът на времето и богата история. Скрытият им потенциал за популяризиране на общината е необходимо да бъде оползотворен и да се превърне в реалност, като се приложи комплексен подход и се създаде приемственост между вече постигнатото и това, което предстои да бъде направено.

Тенденцията за намаляване на населението води до наличието до много необитавани постройки. Провеждането на адекватна жилищна политика и постигането на необходимото ниво на качествено жилищно задоволяване води до благоприятни социално - икономически последици и устойчиво развитие.

Таблица №30: Жилища по населени места в община Самоков за периода 2009 – 2012 г.

Жилища по населени места в община Самоков за периода 2009 – 2012 г.				
Читалища в община Самоков				
Населено място	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Общо	23286	23305	23259	23286
с.Алино	584	584	579	579
с.Бели Искър	414	414	447	448
с.Белчин	503	503	508	508
с.Белчински бани	97	97	157	157
с.Говедарци	819	821	835	835
с.Горни Окол	1077	1080	1098	1106
с.Гуцал	346	347	344	345

Жилища по населени места в община Самоков за периода 2009 – 2012 г.				
Читалища в община Самоков				
с.Долни Окол	536	536	505	505
с.Доспей	380	380	382	384
с.Драгушиново	329	329	320	320
с.Злокучене	218	218	227	227
с.Клисура	292	292	276	276
с.Ковачевци	1074	1075	1029	1030
с.Лисец	59	59	-	-
с.Маджаре	206	208	198	198
с.Мала църква	468	469	448	449
с.Марица	334	334	371	371
с.Ново село	126	126	123	123
с.Поповяне	550	550	518	519
с.Продановци	240	240	263	263
с.Радуил	725	726	753	756
с.Райово	556	556	522	522
с.Рельово	496	496	435	437
гр.Самоков	10566	10573	10556	10562
с.Шипочане	265	265	253	254
с.Широки дол	1081	1081	1257	1257
с.Яребковица	76	76	49	49
с.Ярлово	869	870	706	706

Броят на жилищата на територията на община Самоков към 2014 г. е 23 338 броя. Преобладаващата част от жилищата са строени в периода 1946 - 1960 г., като те са 4 360, което представлява 24,61 % от общият фонд. След 2011 г. в експлоатация са въведени 26 жилищни сгради, от които в град Самоков – 5 броя, с. Горни окол - 8 и с. Радуил 3 броя. Най – голям брой стари сгради, построени преди 1945 г. са в гр. Самоков 239 бр. и в с. Гуцал – 111 бр. Жилищни сгради построени след 2001 г. на територията на общината са 757 броя, като най-много от тях се намират в град Самоков – 248 броя, представляващи 32,85 %. Жилищният фонд на града е сравнително млад, като над 50 % е с възраст под 40 години. Темпът на жилищно строителство, обаче е много под минимума за нормалното възпроизводство на фонда. Според типа строителство на жилищните сгради те се делят на стоманенобетонни – панелни сгради, ЕПК, ППП, скелетно – рамкови и други; тухлени, чийто стени са изградени от тухли и имат бетонни плочи между етажите; сгради построени от камък, дърво, дървени плоскости и кирпич.

Според структурата на собствеността жилищата на територията на община Самоков са над 99% частни, а под 1% обществени, което намалява възможностите за провеждане на активна социална жилищна политика. Държавните и общински жилища са едва 98, а частните жилища на юридически лица са 79. Въпреки това общината изпълнявайки своята инвестиционна програма се стреми да подпомогне жилищните потребности на млади и социално слаби семейства, както и на лица с различна степен на инвалидизация.

Таблица №31: Жилища по форма на собственост

Жилища по форма на собственост				
Година	Общо	Държавни и общински	Частни на юридически лица	Частни на физически лица
2014	23338	98	79	23161

Общата картина по отношение на благоустроеност на жилищния фонд може да бъде определена, като благоприятна. За град Самоков над 90 % от жилищата са снабдени с електричество, канал и вода. По отношение на канализационната достъпност селата в община Самоков са с неблагоприятна характеристика, което налага планиране на допълнителни инвестиции. Съществен благоустройствен проблем е отсъствието на ефективни отоплителни системи с положително екологично въздействие. Анализът на жилищния профил на община Самоков показва, че той е сходен с този на сраната. Като основни проблеми могат да бъдат изведени възрастта на фонда; голям процент на необитавани жилища; недостиг на жилищен фонд, в т. число общински; относително висок дял полумасивни жилища в ромската махала на гр. Самоков; Стария град и селата в общината; панелните жилища, основно разположени в два комплекса в град Самоков; инфраструктурната достъпност до жилищния фонд в някои села от общината. Инициативата за фокусиране на общите обществени интереси и мобилизираща ресурси следва да е на общината, и да е насочена към включването на всички заинтересовани субекти – граждани, строителни фирми, банки, местен бизнес и местна власт. За решаване на настоящите проблеми и тяхното бъдещо развитие, общината сменя позицията си от „осигуряваща жилища” към „осигуряваща възможности”, като тежестта на ангажиментите ѝ се пренася от инвестиции за социални жилища към организационно развитие на целия жилищен сектор. По този начин пряко ще се осигурява възможността до достъп на жилище на маргинални групи разчитайки и на подкрепа от държавата. В ОУП на град Самоков, на база изведените хипотези са конкретизирани проектни предложения за задоволяване на прогнозираните потребности от развитие на жилищния фонд до 2030 година.

3. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

Достъпността, свързаността и инфраструктурното развитие се обуславя от географското положение на общината, която обхваща територията на самоковската котловина и е разположена между планините Рила, Плана, Витоша, Верила и Ихтиманска средна гора, и е средно на 950 м. надморско равнище. Населените места в общината са общо 28 – гр. Самоков и 27 села. Урбанистичната характеристика е с ясно изразена концентрация в района на гр. Самоков, където живее преобладаващия брой от населението на общината. Градът се определя, като организиращо ядро на селищната мрежа, която освен селата се допълва и от селищни образувания с рекреационно туристически функции. Това са курортът Боровец, планински комплекс Мальовица и Белчинските минерални бани. С такива функции могат да се определят и планинските местности Овнарско, Соколец, Шумнатица, Дюлетчица както и вилните зони Ярема, Мечката и Горни окол.

Териториалното развитие на населените места ще бъде повлияно от появата на курортни зони към тях, както и от появата и развитието на самостоятелни туристически образувания. Според териториалната си близост населените места в община Самоков могат да се групират по следният начин:

- Селата Алино, Поповяне, Ковачевци, Ярлово;
- Селата Рельово, Белчински бани, Белчин, Клисура;
- Селата Продановци, Райово, Широки дол, Горни окол, Долни окол;
- Град Самоков и селата Доспей, Драгошиново, Злокучане, Шипочане, Ново село;
- Курорта Боровец и селата Радуил, Марица и Гуцал;
- Курорта Мальовица и селата Говедарци, Бели искър, Мала църква и Маджаре.

Социално - икономическото развитие на гр. Самоков е повлияно от близостта на столицата - гр. София. В бъдеще този фактор е възможно да допринесе за превръщането на гр. Самоков в локален икономически център на Софийската агломерация. Според Националната концепция за пространствено развитие градът се определя като град от 4 - то ниво. Той е структуроопределящ за пространствено - селищния модел и изпълнява функции на опорен селищен център с основно влияние върху дейностите на общината. Община Самоков не попада в основните урбанизационни оси на развитие, свързани с транспортните направления от трансевропейската транспортна мрежа и на транспортните мрежи от Европейско значение. Общината е на второстепенната ос на развитие Кюстендил – Дупница – Самоков - Ихтиман. Това дава предимство на гр. Самоков при провеждане на националната политика за пространствено развитие свързана с достъпността и свързаността на районите и градските центрове. Населените места на общината са с действащи подробни устройствени планове, които в следствие на промените следва да бъдат актуализирани. През 2013 г. е одобрен и влязъл в сила Общ

устройствен план на град Самоков и крайградската територия, които цели създаването на планова основа за дългосрочно устойчиво развитие на урбанизираната територия.

3.1. Пътна мрежа

Благоприятната достъпност на община Самоков се формира от относително близкото разположение на два от общоевропейските транспортни коридори преминаващи през страната. Единият е коридор № 8 /АМ Тракия и ж.п. линията София – Пловдив - Свиленград/, който осигурява достъпа до общината от източна посока. Другият е коридор № 4 /АМ Струма и ж.п. линия София –Солун/, който осигурява достъп от западна посока. Второкласен път II - 82 „София-Самоков-Боровец-Костенец” осигурява достъпа от София и международното летище до Самоков и курорта Боровец. Другият възможен достъп от столицата е по третокласен път III-181 „София-Бистрица-Железница-Алино”. Второкласен път II-62 „Самоков-Дупница-Кюстендил” осигурява връзките със съседните общини Дупница и Костенец.

Дължината на пътната мрежа на територията на общината е с обща дължина 236,6 км., като по- голямата част от пътищата са от II и III клас. Общинската пътна мрежа е с дължина 130 км. и до голяма степен трасетата ѝ осигуряват достъп от центъра до населените места в общината. Бъдещото развитие на общината и курортно - туристическите локализации, както и създаването на нови такива е свързано с подобряването на техническите параметри и доброто експлоатационно състояние, както на довеждащите пътища от София и Дупница, така и на четвъртокласната и третокласна пътна мрежа. За развитието на уличната мрежа в гр. Самоков е разработена специализирана схема в рамките на ОУП. Тя се разглежда като първостепенна пътна мрежа от четвърти клас и се основава на входно -изходните главни улици към София, Дупница и Боровец. В проектна готовност е изграждането на Югозападната пътна дъга на града, както и има проектни трасета за изграждането на велоалеи в гр. Самоков и алея между град Самоков и село Продановци. Необходимо е формулирането на цялостна концепция за ремонт, рехабилитация и изграждане на нови участъци от четвъртокласната пътна мрежа. От съществено значение за развитието на общината, ще бъде реализирането на високоскоростна транспортна връзка „Рила”, която ще свърже автомагистрала „Струма”, с автомагистрала „Тракия”.

Транспорт

Община Самоков се обслужва изключително от автомобилен транспорт. Транспортната мобилност към други градове от страната, населените места в общината и в самия град се осигурява от редовни автобусни линии. Автогарата е разположена в центъра на гр. Самоков и е важен транспортен възел. От и през нея тръгват и преминават автобусни линии свързващи града и общината с градовете: София, Пловдив, Дупница, Пазарджик и Костенец. Междуселищният транспорт осигурява връзка на селата Райово, Продановци, Доспей, Горни окол, Долни окол, Широки дол, Говедарци, Маджаре, Мала църква, Бели Искър, Злокучане, Драгушиново, Марица, Радуил, Ярлово, Рельово и Белчин и курортите Боровец и Мальовица с гр. Самоков. Подържането на тези

транспортни връзки вътре в общината е с важно социално - икономическо значение за населението и осигурява достъп до здравната и образователна инфраструктура на отдалечените места. Градският транспорт в гр. Самоков е организиран в две градски автобусни линии обхващащи в пълна степен територията на града.

3.2. ВиК инфраструктура

Водоснабдителните и канализационни системи на община Самоков се обслужват от „ВиК“ ЕООД- София област. Водоснабдени са 27 населени места с изключение на с. Яребковица. Канализация е изградена в гр. Самоков, к.к. Боровец и 6 села - Белчински бани, Марица, Горни Окол, Доспей, Клисуре и Белчин. Община Самоков попада в три района за басейново управление на водите Дунавски район – подбасейн Искър, Източнобеломорски район - подбасейн Марица и Западнобеломорски район - подбасейн Струма.

Водоснабдителна инфраструктура

На територията на община Самоков има четири водоизточника - „Язовир Бели Искър”, който е от тип „повърхностен водоизточник с язовир” и „Бистрица”, „Пукната Скала”, и „Юрчка река”, които са от тип „повърхностен водоизточник без язовир”. Изброените водоизточници се характеризират с високо качество на доставяната вода. Водата за град Самоков се доставя от два основни водоизточника – „Язовир Бели Искър” и река „Пукната скала”. Язовир Бели Искър се намира на 23 км южно от Самоков и е собственост на „Софийска вода“ АД. Водоизточник „Пукната скала” се експлоатира от „ВиК“ ЕООД – София и се намира на 9.5 км южно от Самоков. Няма изградено пречиствателно съоръжение и водата от него се доставя гравитачно. Курортен комплекс Боровец се водоснабдява от местния водоизточник „Бистрица”. На територията на община Самоков водоснабдителната система работи гравитачно, с изключение на резервоара на с. Шумнатица, който е разположен на по - висока кота и налагането се увеличава с местна помпена станция, разположена североизточно от Боровец.

Пречистване на питейната вода

На територията на община Самоков съществува една пречиствателна станция за питейна вода „Мала Църква” с капацитет 2000 л/сек. Водата се доставя от язовир Бели Искър и няколко речни водосбора чрез Рилски водопровод (главен довеждащ водопровод Рила). ПСПВ е част от активите на община София – град и се управлява от „Софийска вода“ АД. Общият капацитет е проектиран да водоснабдява основно София ($Q=1800$ л/сек) и част от Самоков ($Q=200$ л/сек).

Водохранилища

На територията на община Самоков има 19 бр. резервоара с общ обем 9155 м³ и обемен индекс на резервоарите 36 %. Капацитетът на съхранение е недостатъчен (обемен индекс под границата от 50 %). Съхранението на вода за град Самоков се осигурява от основния резервоар Самоков 1 с обем 4000м³, който се намира южно от града. Другият резервоар Самоков 2 с обем 2500м³, който е разположен западно от града, в момента не функционира, тъй като конструкцията му не е завършена. Доставка на вода към гр.

Самоков се осъществява чрез два главни водопровода, които влизат в града от юг и север, като единият – довеждащ от Пукната скала няма изградена система за съхранение на водни обеми. Общата дължина на довеждащите водопроводи на територията на община Самоков е 152,7 км., а в гр. Самоков е 86,01 км. С най-висок процент са стоманените тръби – 44 %, които са амортизирани поради корозия. Азбестоциментовите тръби отдавна са с изтекъл срок на експлоатация.

3.3. Енергийни и комуникационни мрежи

Електрозахранването на общината се осигурява основно от общата електроенергийната система на страната посредством електропровод „Сокол” и от ВЕЦ „Бели Искър”, чрез електропровод „Ястребец”. Електропреносната и разпределителна мрежа на територията на общината е добре развита и обхваща всички населени места. Енергийното захранване на подстанция Самоков (от общата електроенергийна система) е обстоятелство, което създава несигурност при аварии и невъзможност за резервиране при отпадане на единственото захранване на 110 кв. За решаването на този проблем, в плана за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2010-2020 г., като основно направление за бъдещето развитие е залегнало подобряването и захранването на гр. Самоков и зимен курортен комплекс Боровец, чрез изграждане на ЕП 110 kV „Марек – Самоков”. Допълнителна сигурност за поемане на товарите свързана с развитието на района, ще осигури и подмяната на единия от трансформаторите в подстанция Самоков (25 мва) с по - голяма мощност 40 (мва).

Газоснабдяване

Проектът за газоснабдяване в община Самоков започва в началото на 90-те години. През 1997 г. е пуснат първият газопровод на гр. Самоков с дължина 8 км., като първоначално обслужва предимно промишлените предприятия. Той е включен към транзитният газопровод Русия- Гърция–Македония. Битовата и обществено - административна газификация на община Самоков и Боровец стартира през 2001 г. Тя е с възможности да обхване целия град и околните села. Разпределителните газопроводи и отклонения покриват над 80 % от град и Боровец, което доближава общината до средно - европейските норми. Природният газ, като енергоносител е с безпорни предимства, като екологично чист и икономичен, което го определя като опазващ състоянието на околната среда и снижаващ консумацията на електроенергия. Капацитетът на изградената газопроводна система на територията на общината е с възможности за бъдещо развитие и захранване на големи консуматори, което е важен фактор за бъдещото социално-икономическо развитие.

4. Капацитет за програмиране, управление и изпълнение на проекти

5.1. Реализирани проекти в община Самоков

Таблица №32: Самоков реализирани проекти 2007-2013 г.

№	Място на изпълнение	Наименование на проект	Бенефициент	Обща Стойност	БФП
ESF-1104-01-04001	Самоков	"Икономическа активност с повече умения"	ЕООД "Чудотворец"	33 071	33 071
ESF-1110-01-01001	Самоков	Квалификация за успешна реализация на трудов пазар	ПРОФИКОН В ООД	76 595	76 595
ESF-1203-01-11024	Самоков	Къща за гости находяща се в с.Мала Църква,Рила планина,община Самоков	РИЛА ТЮЛИП Еднолично дружество с ограничена отговорност	1 384	1 384
ESF-1203-01-11015	Самоков	Магазин за здравословни храни и биопродукти	МАКРОВИТ А Еднолично дружество с ограничена отговорност	19 715	19 715
ESF-1203-01-11082	Самоков	"Семейно хотелиерство"	КЪЩА ЗА ГОСТИ "АЛЕКС" - ЗА ВЗАИМНОСТ, РАЗВЛЕЧЕНИЕ И ПОЧИВКА Еднолично дружество с ограничена отговорност	9 548	9 548
ESF-2101-18-11001	Самоков	Повишаване качеството на работата на персонала в хотел "Самоков" к.к. Боровец	"САМОКОВ-БОРОВЕЦ" АД	40 717	32 574
ESF-2101-01-01005	Самоков	Обучение на заети лица от големи производители за придобване на ключови компетенции по прилагане на хармонизираното законодателство,	"КЮ ЕЙ СИ" ООД	49 813	34 869

№	Място на изпълнение	Наименование на проект	Бенефициент	Обща Стойност	БФП
		международните стандарти, съвременни ИКТ, добри практики и управление на човешките ресурси в бизнеса			
ESF-2101-18-11002	Самоков	"Езикът отваря врати"	Център за езиково и бизнес обучение 99" ООД	25 900	17 237
ESF-2102-18-11001	Самоков	Равни възможности за професионална квалификация на заетите лица от четири строителни фирми на гр. Самоков	"Булрекс 007" ООД	105 801	105 801
ESF-2102-18-11003	Самоков	„Новото квалификационно ниво – условие за интеграция в обществото”	„КОЗИРОГ-95” ЕООД	8 060	8 060
ESF-2203-01-11002	Самоков	Насърчаване на географската мобилност на персонала на "Рила - Боровец" АД	"Рила - Боровец" АД	29 748	29 748
ESF-2203-01-01006	Самоков	На път в община Самоков	"Самел-90" АД	36 576	36 576
ESF-2302-01-01006	Самоков	Повишаване на безопасността и подобряване на условията на труд на служителите в Хотел "Самоков" к.к. Боровец	"САМОКОВ-БОРОВЕЦ" АД	57 117	57 117
---	Самоков	Равни възможности и за нас	ЦЕЛОДНЕВНА ДЕТСКА ГРАДИНА "ПРОЛЕТ" - ГР. САМОКОВ	140 644	140 644
ДО1-4464/17.09.2013	Самоков	Отвъд различията - Насърчаване на толерантността и разнообразието чрез интегрирано образование за най-малките	Сдружение с нестопанска цел "Романи Бах - Самоков"	124 588	124 588
ДО1-4598/10.10.2	Самоков	Мостове на културния диалог	ОУ"Митрополит	87 331	87 331

№	Място на изпълнение	Наименование на проект	Бенефициент	Обща Стойност	БФП
013			Авксентий Велешки" гр. Самоков		
---	Самоков	ЦЕНТЪР ПО ИНТЕРЕСИ - ЗОНА ЗА СВОБОДНА ИЗЯВА И РАЗВИТИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ"	СНЦ "Реформа и развитие"- Самоков	224 802	224 802
---	Самоков	За да добие училището смисъл – червени светлини и зелени коридори	Професионал на гимназия по туризъм - Самоков	39 391	39 391
BG051PO00 1- 5.2.12/D01- 14/10.03.201 4	Самоков	„За по–добро бъдеще, чрез разкриване на нова социална услуга- Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания"	Община Самоков	152 492	152 492
12-11-57	Самоков	Ефективна и ефикасна администрация на община Самоков за по-качествено обслужване на гражданите и бизнеса	Община Самоков	15 116	15 116
A12-22-131	Самоков	По-ефективната и по-ефикасна администрация на община Самоков	Община Самоков	16 681	16 681
M13-22-149	Самоков	Повишаване компетентността на администрациите на общините Самоков, Червен бряг и Роман за ефективно въвеждане на електронно управление.	Община Самоков	167 106	167 106
BG161PO00 1/1.1- 12/2011/062- 01	Самоков	Осигуряване на ефективна социална инфраструктура в община Самоков, чрез изграждане на Център за настаняване от семеен тип	Община Самоков	692 728	692 728
BG161PO00 1/1.1- 11/2011/017- 02	Самоков	Обновяване и ремонтни дейности на отделения в МБАЛ-Самоков	Община Самоков	3 464 544	3 270 163
BG161PO00 1/1.4- 06/2010/006- 01	Самоков	Корекция на река Боклуджа, град Самоков, община Самоков	Община Самоков	985 754	985 754

№	Място на изпълнение	Наименование на проект	Бенефициент	Обща Стойност	БФП
BG161PO00 1/2.1-02/2007/014-01	Самоков	Реконструкция на общински път IV-82222 "с.Шипочане-с.Гуцал" от км.0+000 до км.8+000 (SFO2574 /II-82, Долна Баня-Самоков/-Гуцал- /III-822/)	Община Самоков	3 353 644	3 353 644
BG161PO00 1/3.1-03/2010/004-02	Самоков	Реставрация, консервация, социализация и експониране на късноантична крепост с църковен ансамбъл и оброк Цари мали град	Община Самоков	5 119 317	4 835 982
BG161PO00 1/5-03/2013/029-02	Самоков	Изготвяне на интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Самоков	Община Самоков	174 478	174 478
2ИПП-02-19/28.12.201 г.	Самоков	LED осветлението - осветление на бъдещето	"Самел-90" АД	1 876 031	938 016
СО/QMS/03 2/14.01.2008	Самоков	"Внедряване на международни продуктови стандарти - ключ към висока конкурентноспособност"	"Самел-90" АД	188 763	89 681
---	Самоков	"Повишаване конкурентноспособността на „КЕДЪР - ЛЕС“ ЕООД чрез технологична модернизация"	"КЕДЪР-ЛЕС" ЕООД	197 101	98 551
2ТММ-02-186/08.06.2011	Самоков	Разширяване производството на формувани изделия за автомобилната промишленост и транспортни опаковки в Пластимо АД	"Пластимо" АД	416 467	208 234
---	Самоков	Въвеждане цялостна управленска интегрирана информационна система (ERP и MOM)	"Самел-90" АД	188 847	141 635
---	Самоков	Поточна линия за пречистване и бутилиране на вода в три отделни направления за	"РИЛА СТРОЙ - 7" ЕООД	3 918 708	1 959 354

№	Място на изпълнение	Наименование на проект	Бенефициент	Обща Стойност	БФП
		различен обем бутилки в с.Продановци			
---	Самоков	"Повишаване на конкурентоспособността на хотел "Самоков" чрез инвестиции за постигане на енергийна ефективност"	"САМОКОВ-БОРОВЕЦ" АД	642 372	312 317
---	Самоков	"Подобряване на енергийната ефективност и намаляване на електропотреблението на "Зелда Консултант & Ко" ООД"	"ЗЕЛДА КОНСУЛТАНТИ & КО" ООД	89 431	44 715
К-26-Т-31/02.12.2014	Самоков	"Увеличаване енергийната ефективност на "ТЕРА ИНВЕСТМЪНТ" ООД"	"ТЕРА ИНВЕСТМЪНТ" ООД	303 420	151 710
TOTAL:				23 073 781	18 687 508

Диаграма №14: Реализирани проекти по сектори 2007-2013

Таблица №33: Реализирани проекти по сектори 2007-2013

	Обща Стойност	БФП
Бизнес	8 514 087,00	4 614 073,00
Община Самоков	14 141 860,00	13 664 244,00
Нестопански сектор	417 834,00	409 191,00

*Източник ИСУН

5.2. Потенциал за привличане на туристи във връзка с провеждане на събития в общината

Календар на събитията 2016

Януари

06.01.- Богоявление – изваждане на Светия кръст от река Искър

21.01.- Ден на родилната помощ /Бабинден/

Февруари

08.02. - Честване на победата в Булаирската битка /паметните стели на Читалище – паметник „Отец Паисий”/

19.02.- Поклонение пред паметта на Васил Левски /паметната плоча на Девическия манастир/

Март

03.03.- Освобождение на България от османско робство

07.03.- Церемония по случай 8 март – Международен ден на жената, награждаване на жените с принос в обществения живот /Ритуалната зала/

13.03.- Поклади /Сирни заговезни/

19.03. - Тодоровден

Април

01-07.04. - Кампания, посветена на Седмица на гората

22.04. - Честване Деня на Земята

Май

01-03.05.- Великденски празници

09.05.- Честване Ден на Европа и Ден на победата

14.05.- Честване Освобождението на Самоков от Османско иго

20.05.- Церемония по връчване на Националната награда за изобразително изкуство „Захарий Зограф” /Градска художествена галерия/

24.05.- Празничен концерт за Деня на славянската писменост, българската просвета и култура

Юни

01.06.- Детски празник

02.06.- Ден на Ботев и загиналите за свободата на България /паметника на Христо Ботев/

25.06.- Празник на Рилския зелник / с. Бели Искър/

26-27.06.- Фолклорен фестивал „Магията на Рила планина“ /к.к. Боровец/

Юли

17.07. - Празник на Цари Мали град /с. Белчин/

22-24.07. - Чакърови тържества /Чакърови поляни/

Август

06.08.- Празник на Рила /хижа Мусала/

15-21.08.- Празник на Самоков

27.08.- БороРок в Рила /к.к. Боровец/

Септември

03-04.09.- Международен фестивал „Боб Фест“ /с. Радуил/

06.09.- Ден на Съединението на България

22.09.- Ден на Независимостта на България

24-25.09.- Фестивал „Дар от природата“ /с. Говедарци/

Септември - Празник на дзивата и картофите /с. Поповяне/

Септември - Младежки фестивал „Ритъмът на планината“

Септември - Фамилатлон /семеини игри/

Октомври

01-02.10.- Национален фестивал на Старата градска песен – Читалище-паметник „Отец Паисий“

24-28.10.- Национален фестивал „Театър без граници“ – Читалище-паметник „Отец Паисий“

Октомври - Научен симпозиум „Царшишманови дни“ - залите на сградата на Община Самоков

Ноември

01.11. - Ден на народните будители

12.11. - Национален фестивал „Нашенско хоро“

Декември

02.12. - Запалване светлините на коледната елха

09.12. - Откриване сезона на ледената пързалка

20-31.12. - Коледно-новогодишни тържества

Събори по селата:

06 май	- Поповяне
09 юни	- Маджаре, Гуцал
11 юни	- Белчин
19 юни	- Говедарци
25 юни	- Горни Окол

02 юли	- Доспей, Ново село, Мала църква, Рельово
16 юли	- Злокучане, Продановци
23 юли	- Марица, Широки дол
30 юли	- Райово
20 август	- Бели Искър, Долни Окол, Радуил, Шипочан
27 август	- Алино, Драгушиново, Клисуре, Ковачевци
28 август	- Ярлово

Спортен календар 2016

Януари

16.01.2016 - World Snow Day - Боровец
 26-28.01.2016 - зала „Арена Самоков“: Плейофи Балканска лига по баскетбол
 30-31.01.2016 - Боровец: Rail Jam Red Bull FRAGMENTS - Snow Park Borosport, Фрийстайл; Откриване на Snow Park Borosport
 30-31.01.2016 - Купа "Бороспорт" ски алпийски дисциплини – Боровец; Категория - FIS, КБ; Възрастова група - мъже, жени, юноши и девойки
 януари до април – Национална баскетболна лига – редовен сезон – зала „Самоков“

Февруари

05-07.02.2016 - Държавно зимно първенство – Боровец; Крос кьнтри – всички възрасти
 12-13.02.2016 - Европейска купа по ски алпийски дисциплини /жени/ - Боровец
 17-21.02.2016 - Купа „България“ по баскетбол – Зала „Арена Самоков“
 18.02.2016 - Купа „Самоков“ – Боровец; Крос кьнтри - деца, юноши и девойки младша възраст
 18.02.2016 - Купа "Стефан Веселинов" – Боровец; Крос кьнтри - деца 7-9 г.
 19-21.02.2016 - Телемарк – уъркшоп - Боровец
 27-28.02.2016 - Рали „Спринт“ - Боровец; Купа „120 години Боровец“

Март

10-12.03.2016 - Купа "Бороборд" Сноуборд- Боровец- деца U11; Дисциплини - 2xSL,SBS
 14.03.2016 - "Победи Пепа, стани шампион" – III - Боровец
 16.03.2016 - Купа "Петър Попангелов старши", Алпийски ски – Боровец, деца 6-12 г. Дисциплини - GS
 18.03.2016 - Купа "Чамкория Джуниър", Алпийски ски – Боровец, деца 6-12 г., Дисциплини - GS
 19-21.03.2016 - Държавно зимно първенство, Крос кьнтри - Боровец
 Възрастова група - мъже, жени, юноши и девойки старша възраст
 Дисциплини - Sprint, Team Sprint, Mst. C
 25.03.2016 - Алпийски ски "Самоков" - Боровец , деца U14, U16, Дисциплини - SL

Април

15-17.04.2016 - Държавно първенство по аеробика – зала „България“, хотел „Самоков“ к.к. Боровец

22-24. 04.2016 - Световна купа по аеробика за мъже и жени и Международен турнир по аеробика за деца, юноши и девойки зала „България“, хотел „Самоков“ к.к. Боровец

Май

17.05.2016 - Общоградско честване на Ден на спорта

май 2016 - Плейофи мъже Национална баскетболна лига – зала „Арена Самоков“

Септември

17-18 .09.2016- Източноевропейския шампионат по мотокрос ; Републиканския шампионат по мотокрос–мотополигон „Ридо“

23-25 .09.2016 - Европейски шампионат „Баха България“; BG X-Enduro Championship 2016 - Bulgaria Trophy Challenge 2016

26-30.09.2016 - Купа по лека атлетика „Драголюб Спасов - Люц“

Октомври

10 -12.10.2016 - Национален турнир по аеробика – зала „България“, хотел „Самоков“ к.к. Боровец

октомври – декември - Национална баскетболна лига – редовен сезон – зала „Арена Самоков“

октомври – декември - Междурегионални първенства по баскетбол подрастващи – зала „Арена Самоков“

октомври - декември - Международни срещи от турнир на ФИБА – зала „Арена Самоков“

Ноември

Купа „Самоков“ - борба - Зала „Арена Самоков“

5.3. Актуални стратегически документи в Община Самоков

- Общински план за развитие на община Самоков 2014 – 2020
- Програма за управление и разпореждане с имоти общинска собственост през 2016г. в Община Самоков
- Общински годишен план за младежта 2016 г.
- Общинска програма за закрила на детето в община Самоков за 2016г.
- Програма за развитие на туризма в община Самоков 2015–2020 г.

- План за действие на Община Самоков за подкрепа на интеграционните политики за българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално-икономическо положение 2015 г. – 2018 г.
- Стратегия за управление на общинската собственост в община Самоков за периода 2011 – 2015 г.
- Стратегия за развитието на физическото възпитание и спорта в община Самоков за периода 2012-2017г.
- Общ устройствен план на град Самоков и крайградска територия
- Годишен план за приватизацията в Община Самоков през 2015 година

II. Идентифициране на значими влияния върху потенциала за развитие

Таблица №34: Примерно попълване на таблицата – извадка на интереси, значение и степен на влияние на заинтересованите страни от анализа.

Заинтересовани страни	Интереси	Значимост на заинтересованата страна за успеха на проект****	Степен на влияние на заинтересованата страна
Стопански сектор <i>/Група заинтересовани страни/</i>			
Земеделски производител	Производство на крайни продукти от рилски билки	Средна значимост	Неизвестно влияние
Представители на стопанският сектор	Подобряване средата за живот в областта на екологията и строителството	Средна значимост	Малко влияние
Представител на стопанският сектор, структуро-определящо предприятие, Самел-90“ АД	Има интерес да реализира по тази инициатива LED осветителни тела	Средна значимост	Значително влияние

Представител на стопанския земеделски сектор	Финансиране машини за преработка, до краен продукт, еталон за качество, типичен за планински район Северна Рила	Много значима	Неизвестно влияние
Представител на стопанския земеделски сектор	Има повече от 1000дка земя в местността, с. Райово. Има идея за създаване на овощни градини	Много значима	Неизвестно влияние
Представител на стопанския земеделски сектор	Кандидатстване по Мярка 4 и 6. М.4 - земеделска техника, изграждане на хладилник за плодове и зеленчуци сушилня за плодове и зеленчуци. Изграждане на съоръжения и др.	Много значима	Неизвестно влияние
Представител на стопанският сектор - Туризм	Развитие на туризма в района и инфраструктурата	Средна значимост	Неизвестно влияние
Представител на стопанския сектор – „Самел-90“ АД	1. Сдружаване със земеделски стопанства за неземеделски дейности в областта на складиране и пазарна реализация. 2. Притежава зеленчукопроизводство и хотелски и ресторантски бизнес - как може да се финансира развитие на тези бизнеси. 3. Е заинтересован от прилагане на пилотен проект в общината за дуално обучение. 4. За съвместни проекти със земеделски производители.	Средна значимост	Значително влияние

Представител на стопанския сектор - туризъм	Бизнес проект - къмпинг за каравани и палатки	Средна значимост	Неизвестно влияние
Представител на стопанския земеделски сектор	Силно желание за модернизиране на своето стопанство. Отглежда ягоди. Би искала да направи парници, чрез които да не бъде зависима толкова много от неблагоприятните климатични условия	Малка значимост	Малко влияние
Представител на стопанския сектор - туризъм	Туризъм, билкотуризъм къмпингуване	Средна значимост	Неизвестно влияние
Представител на стопанския земеделски сектор	Мярка 4 и мярка 6 - създаване на обекти за био продукт	Малка значимост	Неизвестно влияние
Представител на стопанския земеделски сектор - преработка на картофи	Закупуване на машини и съоръжения. Преработка на картофи, патентоване технология	Средна значимост	Неизвестно влияние
Представител на стопанския неземеделски сектор	Модернизиране на преработвателен цех. Изграждане на слънчеви панели на хотел	Средна значимост	Неизвестно влияние
Представител на стопанския неземеделски сектор	Производство - 6.4 мярка	Неизвестна значимост	Неизвестно влияние
Представител на стопанския земеделски сектор	Мярка 4	Неизвестна значимост	Неизвестно влияние
Представител на стопанския сектор	Горско стопанство и ЛКД	Неизвестна значимост	Неизвестно влияние
Представител на стопанския земеделски сектор	За трайни насаждения на плодове	Неизвестна значимост	Неизвестно влияние
Представител на стопанския неземеделски сектор	Закупуване машини за производство на мебели с цел	Средна значимост	Неизвестно влияние

сектор	повишаване производителността на труда		
Нестопански сектор /Група заинтересовани страни/			
Представител на нестопанският сектор	Подобряването качеството на живот, личностно развитие, подобряване на средата на живот	Неизвестна	Неизвестно
Сдружение – бизнес, туризъм, екология и други (ЮЛНЦ)	Подобряване качеството на живот в селото за да се върнем към него	Средна значимост	Неизвестно
Сдружение – бизнес, туризъм, екология и други (ЮЛНЦ)	Изграждане енергийно ефективно светодиодно осветление	Неизвестна	Неизвестно
Сдружение – бизнес, туризъм, екология и други (ЮЛНЦ)	Къмпинг за каравани и палатки	Неизвестна	Средно влияние
Сдружение – бизнес, туризъм, екология и други (ЮЛНЦ)	Да се развие местният бизнес с проектни идеи от нас	Неизвестна	Неизвестно
Сдружение – бизнес, туризъм, екология и други (ЮЛНЦ)	Внедряване на ЛЕД осветление в бъдещите проекти	Неизвестна	Неизвестно
Сдружение – бизнес, туризъм, екология и други (ЮЛНЦ)	Екология - свързано с отпадъци, събиране, третиране, преработка	Средна значимост	Средно влияние
Сдружение – бизнес, туризъм, екология и други (ЮЛНЦ)	Финансиране в областта на професионалното образование и обучение; Предоставяне на обучителни курсове в областта на земеделието; Изграждане на посетителски център за обучение за производство на мед	Средна значимост	Неизвестно

Публичен сектор /Група заинтересовани страни/			
Представител на кметство	Ремонт на читалище, изграждане на спортни съоръжения, подобряване живота-стандарта на селата	Много значима	Значително влияние
Кмет	Подобряване на жизнения стандарт на местното население/ Общ. Самоков	Много значима	Силно влияние
Кмет на кметство	Разработване и реализиране на проект за подобряване на инфраструктурата - улици, тротоари, междуселски пространства 2.Разработване на проект за разнообразяване на дейностите в селото в сферата на земеделието, но и в други области	Много значима	Силно влияние
Представител на кметство с. Широки Дол	Развитие на селският туризъм	Много значима	Значително влияние
Представител На Кметство Горни Окол	За подобряване качеството на живот на селото	Много значима	Значително влияние
Кмет на село Продановци	Изготвяне на проект за сформирание на зона за спорт, включваща баскетболно игрище, футболно игрище и уреди за спорт сред младежите	Много значима	Значително влияние

**Източник „Анализ на заинтересованите страни“*

III. Идентифициране на силни, слаби страни, възможности и заплахи (SWOT) за развитие на Общността

	Положителни страни	Отрицателни страни
Въздействие на вътрешни фактори	<i>Strengths</i> S Силни страни	<i>Weaknesses</i> W Слаби страни
Въздействие на външни фактори	<i>Opportunities</i> O Възможности	<i>Threats</i> T Заплахи

<i>Strengths</i> S Силни страни	<i>Weaknesses</i> W Слаби страни
- Географското разположение – близостта до развита урбанизирана територия (София) и относителната близост до два общоевропейски транспортни коридора – е предпоставка за повишаване на инвестиционната активност; - Територията е богата на водни ресурси в добро екологично състояние и с високо качество; - Наличие на каптирани минерални извори за балнеолечебения туризъм; - Изключително разнообразен и уникален растителен и животински свят, големи площи защитени зони, зони по НАТУРА 2000 и природни паркове; - Добро качеството на въздуха и екологичното състояние на почвите; - Природните условия са подходящи за отглеждане на различни агрокултури, което е от съществено значение за развитието и диверсификацията на	- Специфичният височинен релеф на част от площта на общината и обособените климатични условия водят до относително ограничаване възможностите за диверсификация на стопанската дейност; - Отдалечеността на част от населените места затруднява интегрираното управление на водните ресурси; - Вътрешната пътна мрежа се нуждае от рехабилитация и изграждане на нови участъци; - Водопроводната и канализационна мрежи на територията са с висок процент на амортизация и е налице потребност от инвестиции за тяхната рехабилитация и реконструкция. - 5 от видовете от мрежата НАТУРА 2000 на територията са „неблагоприятно-незадоволително“ състояние - Монокултурно растениевъдство - Животновъдство – в малки,

<i>Strengths</i> S Силни страни	<i>Weaknesses</i> W Слаби страни
селското стопанство; - Изградена пътна инфраструктура. Пътната мрежа на територията осигурява достъпност до всички населените места; - Газопреносната система на територията е добре развита и разполага с капацитет за задоволяване на нови битови и промишлени потребители; - Функционира организиран градски и междуселищен автобусен транспорт; - Добре изградена и функционираща система за сметосъбиране, сметоизвозване за населените места; - Електропреносната и разпределителна мрежа обхваща всички населени места; - Сравнително добре развита промишленост и туризъм.	разпръснати стопанства; - Недостатъчни мощности за преработка на селскостопанската продукция и създаване на по-висока добавена стойност. - Неблагоприятни демографски процеси – застаряване на населението, отрицателен прираст, намаляване на работоспособното население - Несъответствие между образователното равнище и потребностите на работодателите от квалифициран персонал - Високи равнища на младежка безработица - Ниско образователно равнище на големи групи от хора

<i>Opportunities</i> O Възможности	<i>Threats</i> T Заплахи
- Географското разположение, климатичните и природни условия създават възможности за специфично развитие на туризма, търговията, индустрията, селско стопанство и комуникациите в района; - На територията е съхранено богато културно и духовно наследство, което е предпоставка за развитието на културата и е потенциал за развитие на културно-познавателния туризъм; - Високият дял горски територии определя възможностите за развитие на туризма, дървопреработвателната	- Относително по-ниският от средния за страната дял обработваема земя, многобройни маломерни участъци от земеделски земи, непригодни за механизизирана обработка, ограничават развитието на интензивно земеделие; - Съществува недостиг на общински жилищен фонд, необходим за покриване на нуждите на маргиналните групи; - На територията на МИГ няма изградени пречиствателни станции за питейна вода – риск от влошаване на качеството в следствие на евентуални

<i>Opportunities</i> О Възможности	<i>Threats</i> Т Заплахи
и добивна промишленост; - Богатото био разнообразие дава възможност за извършване на редица мероприятия за защита на редките видове животни и растения, както и превръщането им в част от туристическия продукт; - Каптираните минерални извори са предпоставка за доразвиване на балнеолечебения туризъм; - Спортните традиции и наличието на спортна материална база е предпоставка за спортната активност на жителите и за развитие на спортен туризъм; - Осигуряването на добра взаимовръзка между бизнеса и образователните институции е потенциал за подобряване реализацията на младите хора и задържането им на територията.	сериозни климатични промени; - Отоплението с твърди горива от бита и транспорта, оказва в най-висока степен негативно въздействие върху качеството на въздуха. - Очакваното удължаване на летния сезон, ще се отрази негативно върху зимния туризъм в общината, но в същото време ще даде в по-висока степен тласък за развитие на алтернативни форми на туризъм през останалите сезони